

Jaarverslag 2009

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland

Inhoud

Verslag van het Algemeen Bestuur

Jaarrekening

Profiel

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland (hierna: het fonds), statutair gevestigd te Amsterdam, is de pensioenuitvoerder van IBM Nederland B.V. (hierna: IBM). Het fonds werd op 17 oktober 1995 opgericht en werd operationeel per 1 januari 1996. Voor die tijd waren de pensioenverplichtingen ondergebracht bij een verzekeraar.

Het fonds heeft ten doel het verstrekken of doen verstrekken van pensioenen, een en ander in de gevallen en onder de voorwaarden als nader geregeld in de statuten, de pensioenreglementen, alsmede in individuele pensioenovereenkomsten. Een aantal doelstellingen van het fonds vloeit voort uit de Pensioenwet, met als belangrijkste een solide beleggingsbeleid, ondersteund door een gedegen financiering en administratie. De afgelopen jaren is ook meer nadruk komen te liggen op begrijpelijke communicatie en risicobeheersing.

Het fonds is een onafhankelijke stichting die de pensioenen beheert van circa 15.000 IBM'ers, oud-IBM'ers en IBM-gepensioneerden. Ook nabestaanden van (oud-)IBM'ers en IBM-gepensioneerden alsmede arbeidsongeschikte IBM'ers zijn klanten van het fonds. Naast de 'oude' IBM Pensioenregeling en de FlexPensioenregeling werd in 2006 de BasisPensioenregeling geïntroduceerd. Aan deze laatstgenoemde regeling doet de overgrote meerderheid van de IBM'ers mee.

Daarnaast houdt het fonds zich onder andere bezig met de pensioengerelateerde afwikkeling van door IBM gedane acquisities of desinvesteringen. Het belegde vermogen van het fonds bedraagt eind 2009 ruim 2,8 miljard euro.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41215424. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Stichting voor Ondernemingspensioenfonds (OPF).

Personalia (per 17 juni 2010)

Algemeen Bestuur

Bestuurders A en B

P.N.J. Snoek, voorzitter (A)	Einde zittingsduur	01-03-2011
H.P.J. Joris, vice-voorzitter (B)*		01-03-2011
J.G.C.M. Wijffels, secretaris (B)*		01-03-2012
H.M. Kempers, vice-secretaris (A)		01-03-2012
L.H. den Bakker (A)		01-03-2013
J. Beima (B)**		01-03-2013

Bestuurders C (Dagelijks Bestuur)

R. Hommes, directeur
K. Verloop, adjunct-directeur
C. de Jong, manager pensioenen
(A) – benoemd door IBM
(B)* – benoemd door de GOR
(B)** – benoemd door pensioengerechtigden

Beleggingscommissie

voorzitter:	W.T.M. Molle, voormalig voorzitter directie ECORYS Holding B.V. te Rotterdam
leden:	P.G.E. van Gent, Chief Investment Officer Corestone (Zwitserland)
	R. Griffioen, pensioenconsultant IBM Retirement Funds EMEA te Londen
	P. Menco, algemeen directeur De Eendragt Pensioen N.V.
	F. de Waardt, directeur Stichting Heineken Pensioenfonds

Deelnemersraad

Namens de werknemers

P.M. Vijfhuizen, voorzitter
H. van Schieveen, vice-voorzitter/ vice-secretaris
R. Houweling
S. Movig
A.S. Smit
K.S. Volder
M. Vreeken
R. de Wilde

Namens de pensioengerechtigden

H.J. van Aerle, secretaris
W. Claassens
J. Diekmeijer
R. Kranendonk
P.P. Strucks
J.Ph. Wassenaar
R.M. Westhuis

Verantwoordingsorgaan

Namens de werknemers

R. Houweling, voorzitter
M. Vreeken
P.M. Vijfhuizen

Namens de pensioengerechtigden

J.Ph. Wassenaar, secretaris
R.M. Westhuis, vice-voorzitter/ vice-secretaris
W. Claassens

Namens IBM

A.J.L. Marques
I. Shikma
R.G. Stevenaar

Geschillencommissie

Namens de GOR

J. Tullemans

Namens de deelnemersraad

J.W. van Vianen

Namens IBM

Mw. E. Blom-Hennephof

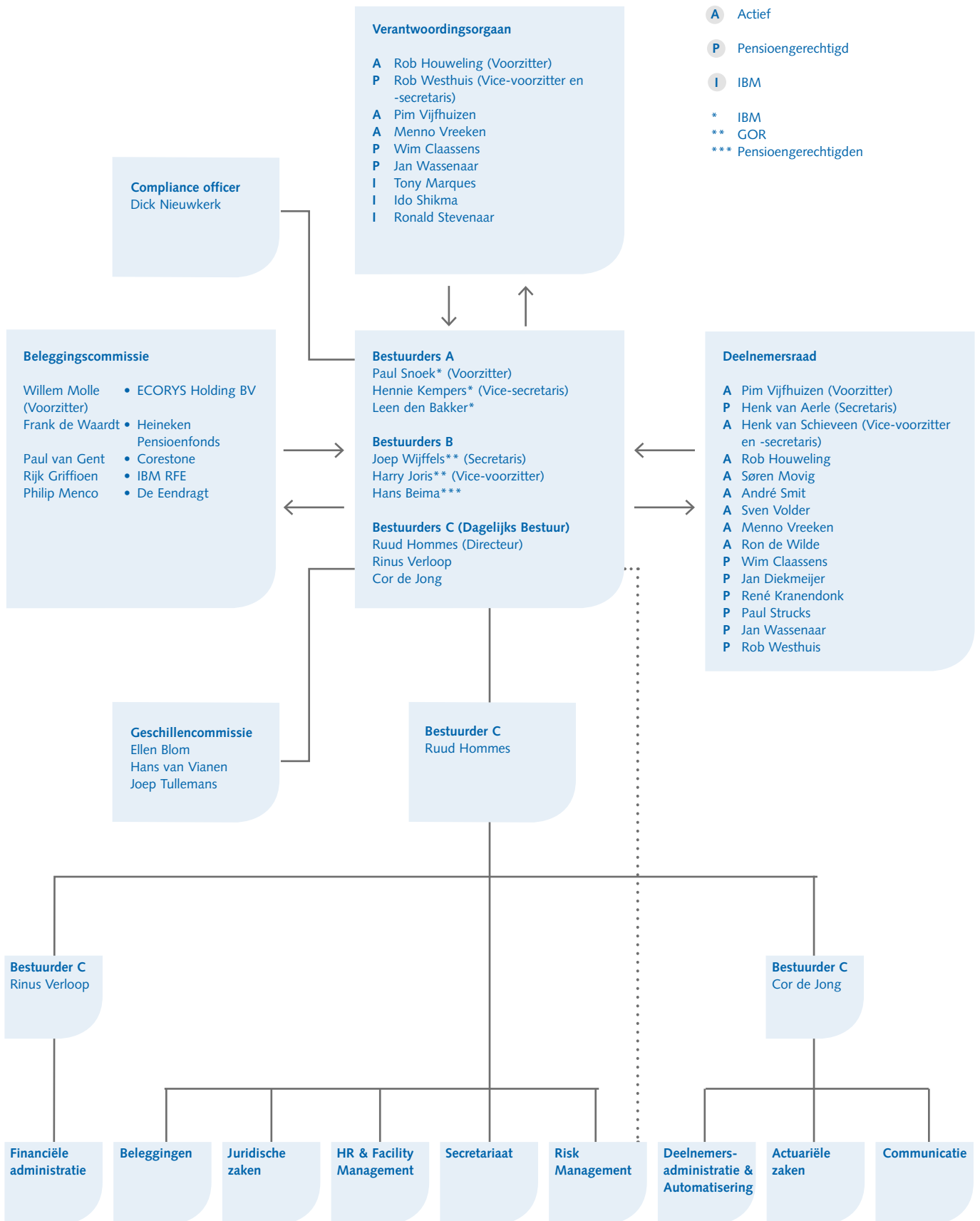
Actuarissen

Mercer Certificering B.V., Amstelveen, waarmerkend actuaaris
Mercer Nederland B.V., Amstelveen, raadgevend actuaaris

Accountant

Ernst & Young Accountants, Den Haag

Organogram

Kerncijfers 2005-2009

Financiële gegevens per 31 december (x 1 miljoen euro)	2009	2008	2007	2006	2005
Beleggingen	2.898	2.430	3.133	3.099	2.921
Pensioenvermogen (exclusief DC Kapitaal)	2.886	2.454	3.130	3.088	2.905
Technische Voorziening (exclusief DC Kapitaal) ¹	2.344	2.409	2.057	2.164	2.215
DC Kapitaal	148	107	123	112	95
Directe beleggingsopbrengsten	73	69	47	50	43
Premie-inkomsten	342	55	58	61	97
Pensioenuitkeringen	129	130	130	128	120
Dekkingsgraad tegen marktrente	123,1%	101,9%	152,1%	147,3%	131,2%
Dekkingsgraad vereist eigen vermogen	110,5%	113,4%	123,6%		
Direct rendement ²	2,8%	2,3%	1,5%	1,8%	1,7%
Totaal rendement ³	9,4%	-18,6%	4,5%	9,5%	15,7%
5 jaars-rendement (meetkundig)	3,3%	3,2%	9,7%	4,9%	1,8%
Aantallen per 31 december					
Actieve deelnemers	4.358	4.514	4.632	4.713	4.873
Premievrije polissen	5.941	5.971	6.167	5.991	5.931
Ingegane pensioenen	4.554	4.463	4.321	4.155	4.012
	14.853	14.948	15.120	14.859	14.816
Toeslag pensioenen per 1 januari					
Basis- en FlexPensioenreglement	0%	0,99%	0,79%	1,54%	0,55%
IBM Pensioenreglement	0%	0,99%	0,79%	1,54%	0,55%
Bij ASR achtergebleven polissen	2,82%	1,19%	1,43%	1,54%	0,55%
Toeslag middelloon per 1 januari					
Basis- en FlexPensioenreglement	0%	0,99%	0,79%	1,54%	0,55%
Inhaaltoeslag, nog niet toegekend	2,30%				
Aantal medewerkers per 31 december					
Fulltime	12	11	11	11	9
Parttime	12	12	9	11	12
Gemiddeld fulltime equivalent	20,9	18,9	18,4	19,1	18,3

1) Vanaf 2007 op basis van DNB Rente Termijn Structuur.

2) Het direct rendement bestaat uit interest en dividend.

3) Het totaal rendement bestaat uit het directe rendement, inclusief waardewijzigingen.

Voorwoord

Na een turbulente start van het jaar, hebben de kapitaalmarkten zich wereldwijd krachtig hersteld. Een belangrijke reden hiervoor was het stimulerend monetair beleid van overheden en centrale banken. Hoewel de effecten hiervan voor de reële economie nog niet helder zijn, hebben de aandelenmarkten alvast een voorschot op een positieve uitkomst genomen. Algemeen kan dan ook worden gesteld dat het marktherstel nog broos is. Daarbij maken partijen zich ook zorgen om de forse toename van de overheidsschulden in de westerse wereld en het potentiële risico voor inflatie.

De negatieve ontwikkelingen aan het begin van het jaar vertaalden zich in een continue val van de dekkingsgraad. Dit had tot gevolg dat IBM op basis van de uitvoeringsovereenkomst in het eerste kwartaal van 2009 meerdere herstelbetalingen heeft gedaan aan het fonds. De frequentie waarmee dit gebeurde en de hoogte van de betalingen leidden tot heronderhandeling van de uitvoeringsovereenkomst. Het eindresultaat was een nieuwe uitvoeringsovereenkomst die voor alle partijen bevredigend was.

De dekkingsgraad van het fonds is gestegen van 102% per eind 2008 naar 123% per eind 2009. Dit is een gevolg van positieve beleggingsrendementen en forse herstelbetalingen door IBM. Ook het besluit om geen toeslagen toe te kennen conform de bepalingen in de pensioenreglementen, hebben aan het herstel bijgedragen. De drie genoemde factoren waren ook onderdeel van het herstelplan zoals dat bij De Nederlandsche Bank in 2009 is ingediend. Op basis van het sneller dan verwachte herstel, kon dit plan aan het eind van het jaar weer worden gesloten.

De ontwikkelingen op de financiële markten in 2008 en begin 2009 in combinatie met de heronderhandeling over de uitvoeringsovereenkomst, waren voor het bestuur aanleiding tot verdere evaluatie van het beleggingsbeleid. Na de in 2007 en 2008 genomen stappen, is het aandelenbelang nog verder gereduceerd en het renterisico verlaagd. Tegelijkertijd is binnen de portefeuille vastrentende waarden meer spreiding aangebracht. Ook is het bestuur een grondige evaluatie van het totale beleggingsbeleid gestart waarbij met name de reële verplichtingen meer aandacht krijgen.

De financiële ontwikkelingen hebben uiteraard niet alleen het fonds geraakt, maar de gehele pensioensector. Zeer vele pensioenfondsen hebben een herstelplan moeten indienen en de toeslag moeten laten passeren. Tezamen met de meer algemene discussie over de AOW-leeftijd is dit voor de politiek aanleiding geweest voor een brede bezinning op het pensioen. Zo zijn door het ministerie van Sociale Zaken drie commissies ingesteld. Op diverse gebieden zoals governance binnen pensioenfondsen, toezicht

op de pensioenfondsen en de fundamentele opzet van het pensioenstelsel, zijn deze commissies tot (verregaande) aanbevelingen aan de minister gekomen. Voor een aantal zaken zal een politieke beslissing moeten worden genomen, maar het fonds zal de aanbevelingen bestuderen en zonodig maatregelen nemen.

De communicatie van het fonds is in de eerste helft van het jaar voor een belangrijk deel gericht geweest op bovenstaande ontwikkelingen. Zo wordt de dekkingsgraad frequent gepubliceerd en waren de financiële ontwikkelingen bij het fonds, AOW en toeslagen hoofdthema's in de SPIN.FO. In de tweede helft van het jaar zijn de deelnemersraadverkiezingen gehouden, welke succesvol verlopen zijn.

De door de vereniging van IBM-gepensioneerden, de Grey Blue Circle, aangespannen rechtszaak tegen het fonds tegen het besluit van het bestuur de indexatieparagraaf in het pensioenreglement voor hen aan te passen, is in het voordeel van vijf van haar gepensioneerde leden beslist. Het fonds heeft hoger beroep aangetekend.

Het Algemeen Bestuur bedankt alle medewerkers voor hun inzet en ook alle anderen die een bijdrage aan het fonds hebben geleverd.

Per 10 juni 2010 is de heer S. Gerbrandy afgetreden als dagelijks bestuurder. Voordat de heer Gerbrandy in 2007 toetrad tot het Dagelijks Bestuur, is hij 8 jaar werknemerslid geweest van het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur wil hem hartelijk danken voor zijn bijdrage en inzet gedurende de gehele periode.

Namens het Algemeen Bestuur,

P.N.J. Snoek, voorzitter

Verlag van het Algemeen Bestuur

Hoofdpijnen in 2009

Resultaten

Het fonds heeft het jaar afgesloten met een positief totaalrendement op de beleggingen van 9,43%.

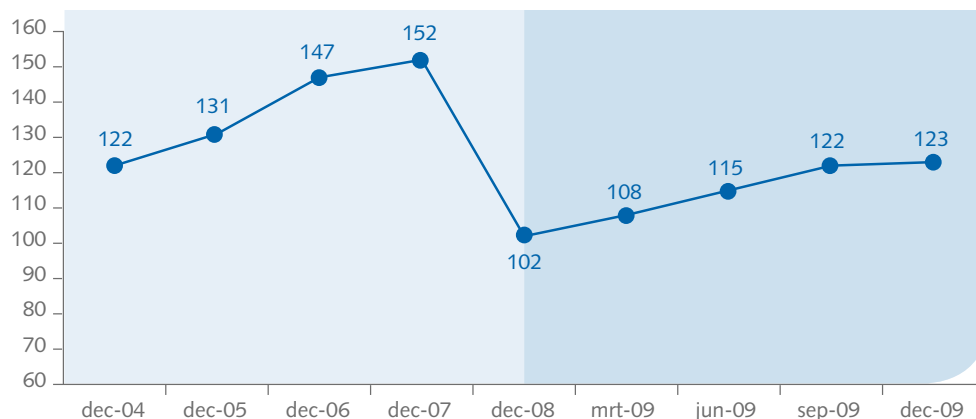
De dekkingsgraad per 31 december 2009 op basis van marktwaarde voor het contant maken van de bestaande pensioenverplichtingen, bedroeg 123,1%. De toename van de dekkingsgraad heeft mede te maken met de herstelbetalingen van IBM in januari voor een bedrag van € 61 miljoen en in februari voor € 40 miljoen. Door de lage dekkingsgraad in februari zou IBM in maart op grond van de gemaakte afspraken in de uitvoeringsovereenkomst bijna € 139 miljoen ineens moeten betalen aan het fonds. De hoogte van deze herstelbetalingen heeft tot heronderhandeling van de uitvoeringsovereenkomst geleid. Daarna is IBM met het fonds overeengekomen dit bedrag in vier kwartalen te betalen.

Toeslagverlening in 2009

Per 1 januari 2009 is er geen voorwaardelijke toeslag toegekend voor de actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden van het fonds. Door de dekkingsgraad van 101,9% per eind 2008 had het fonds onvoldoende vermogen om de pensioenen te verhogen. De bij ASR per 1 januari 1996 achtergebleven pensioenverplichtingen werden verhoogd met 2,82%. Het betreft hier een onvoorwaardelijke toeslagverplichting van cumulatief maximaal 1,75% per jaar, waarvoor het fonds een voorziening aanhoudt.

Ontwikkeling dekkingsgraad in 2009

Ultimo 2008 was de dekkingsgraad 101,9%. Vanwege de dalende beurskoersen in combinatie met een daling van de langjarige marktrente liet de dekkingsgraad van het fonds vooral in de eerste maanden van 2009 een dalende lijn zien. Door aantrekkende beurskoersen en herstelbetalingen van IBM liet de dekkingsgraad een licht stijgende lijn zien om uiteindelijk per 31 december 2009 te eindigen op 123,1%.

De ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2009 in procentpunten is hieronder kort weergegeven:

Dekkingsgraad per 31 december 2008	102
- Premies	12
- Toeslagverlening per 1 januari 2009	0
- Rentetermijnstructuur (hogere rente)	2
- Overrendement	8
- Overige	-1
Dekkingsgraad per 31 december 2009	123

Tegen het einde van het jaar heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) cijfers geproduceerd over de ontwikkeling van de overlevingskansen in de periode 2002-2007. Het bestuur heeft, mede op advies van de adviserend actuaris, besloten om vooruitlopend op de invoering van een aangepaste prognosetafel in haar jaarrekening over 2009 een minimale prudentie op te nemen van 2% van de technische voorzieningen. De reden hiervoor is de toegenomen levensverwachting op basis van de beschikbare informatie van het CBS, DNB en het Actuariel Genootschap. Verdere evaluatie van de benodigde prudentie vindt plaats, zodra de nieuwe prognosetafels in de loop van 2010 worden gepubliceerd. De prudentie van 2% is opgenomen in de jaarrekening en meegenomen bij het vaststellen van de dekkingsgraad per 31 december 2009.

Het fonds houdt belanghebbenden via de website van het fonds per eind van elke maand op de hoogte van de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Deelnemers aan de FlexPensioen- en BasisPensioenregeling die een DC-kapitaal opbouwen, hebben ook te maken met de gevolgen van de fluctuerende beurskoersen. Het resultaat is direct merkbaar doordat het DC-kapitaal meer of minder waard is geworden. De hoogte van het kapitaal varieert namelijk met de waardeontwikkeling van de onderliggende aandelen en obligaties.

Wijziging uitvoeringsovereenkomst

De val van de dekkingsgraad van het fonds in 2008 leidde tot een reservetekort in het 4e kwartaal en een dekkingstekort per jaareinde. Dit betekende dat een korte- en langetermijnherstelplan opgesteld moest worden. Aangezien de herstelmaatregelen reeds in de fondsdocumentatie vastlagen, was opstelling hiervan relatief eenvoudig. Met name enkele speciale bepalingen van DNB over de opzet van het plan en de toelichting vergden extra aandacht. Na een korte toelichting bij DNB is het herstelplan door hen goedgekeurd.

Als gevolg van de forse herstelpremies is er een nadere analyse gestart rond de houdbaarheid van de bestaande uitvoeringsovereenkomst. Het Algemeen Bestuur werd ondersteund met juridisch advies en ALM-analyses. Uiteindelijk resulteerde dit in de vastlegging van de nieuwe afspraken met IBM in een nieuwe uitvoeringsovereenkomst. Het adviestraject richting Deelnemersraad is door het Dagelijks Bestuur verzorgd o.a. middels een document met uitgebreide motivering voor de besluitvorming van het Algemeen Bestuur. Dit is ook gedeeld met DNB.

Samenvatting belangrijkste aanpassingen uitvoeringsovereenkomst

Grens	Uitvoeringsovereenkomst vóór 1 mei 2009	Uitvoeringsovereenkomst vanaf 1 mei 2009
MVEV (= 105%)	Betaling dekkingstekort binnen 1 maand	Betaling dekkingstekort binnen 12 kwartalen via annuïtaire lening
VEV (SAR 97,5%)	Betaling reservetekort binnen 4 kwartalen	Betaling reservetekort binnen 60 kwartalen via annuïtaire lening
Ondergrens terug- storting/premie- korting	Ondergrens is SAR 97,5% op reële verplichtingen	Ondergrens is SAR 99% op reële verplichtingen
Garantie IBM Corporation	Looptijd t/m 2012	Looptijd t/m 2015. Bij opzegging van de garantie worden uitstaande vorderingen binnen resterende looptijd betaald

De bepalingen van de tot 1 mei 2009 geldende uitvoeringsovereenkomst resulteerden in 2009 in grote vorderingen die op korte termijn vervielen. Aanpassing hiervan verlaagt het sponsorrisico en is voor het Algemeen Bestuur aanvaardbaar omdat:

- de kans op toeslag en toeslagambitie tenminste gelijk blijven
- de dekkingsgraadrisico's aanvaardbaar blijven
- extra zekerheden zijn gegeven dat toegezegde herstelbetalingen daadwerkelijk zullen worden betaald.

Herstelpremies zijn hierdoor meer voorspelbaar en meer gespreid en zijn meer in lijn met de wettelijke termijnen. Tegelijkertijd met de wijziging van de uitvoeringsovereenkomst is het toeslagenbeleid aangepast. Elders in het jaarverslag wordt dit nader toegelicht.

Het bestuur meent dat met de vanaf 1 mei 2009 geldende uitvoeringsovereenkomst in samenhang met de verlenging van de garantie vanuit IBM Corporation, een goede balans is gevonden tussen de belangen van alle relevante partijen, zoals actieven, inactieven, IBM en het fonds.

Aan DNB is een mondelinge toelichting gegeven en er is afstemming geweest over het traject voor goedkeuring van de uitvoeringsovereenkomst. Op basis van de positieve ontwikkeling van de dekkingsgraad heeft het Algemeen Bestuur besloten om het herstelplan op 25 november te sluiten.

DNB heeft eind 2009 een aantal vragen gesteld op het verzoek om goedkeuring van de aan hen toegezonden uitvoeringsovereenkomst. Deze vragen geven geen aanleiding tot een materiële wijziging van het document.

Juridische procedure wijziging regeling toeslagverlening

Zoals reeds eerder vermeld zijn de vereniging van IBM gepensioneerden, de Grey Blue Circle, en vijf van haar gepensioneerde leden eind 2007 een juridische procedure gestart bij de rechtbank Amsterdam om de per 1 juni 2006 gewijzigde toeslagregeling in de pensioenregelingen van het fonds ongedaan te maken. Voor alle gepensioneerden en (gewezen) deelnemers werd de prijsindex CPI-afgeleid gewijzigd in de prijsindex CPI, en de hoogte van de toeslagambitie werd teruggebracht van maximaal 100% naar maximaal 75% van de stijging van de prijsindex.

In 2009 zijn tussen de partijen via de rechtbank verschillende processtukken uitgewisseld.

Vonnis

Begin 2009 heeft een rechtszitting plaatsgevonden. Uiteindelijk heeft de kantonrechter op 24 juli uitspraak gedaan. Daarbij is het fonds door de kantonrechter grotendeels in het ongelijk gesteld. De rechter maakt onderscheid tussen onvoorwaardelijke en voorwaardelijke toezeggingen. Hij oordeelt dat de indexatietoezegging van het fonds onvoorwaardelijk is, doordat de toezegging niet van besluitvorming afhankelijk is. Wel gaf hij aan dat er pas geïndexeerd hoeft te worden als de indexatiebuffer voldoende was. In zoverre geldt er wel voorwaardelijkheid. De onvoorwaardelijke toezegging van indexering maakt deel uit van de pensioenaanspraken van de vijf eisers, genaamd Geul c.s.. Aan die aanspraak kan op grond van de wet niet meer worden getornd. De rechter heeft besloten dat de wijziging van het toeslagenbeleid voor de vijf gepensioneerden ongedaan moet worden gemaakt. Voor de GBC is de vordering afgewezen.

Herstellvonnis

De kantonrechter heeft in eerste instantie in zijn rechtsoverwegingen geoordeeld dat de wijziging van de indexatieregeling niet geldt voor de vijf eisers. De vordering van de overige pensioengerechtigden en gewezen deelnemers is, volgens de rechter, te algemeen gesteld en daarom niet toewijsbaar. In zijn vonnis heeft hij echter aangegeven dat deze wijziging voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers niet geldt. Doordat sprake is van een kennelijke schrijffout is het vonnis hersteld in een Herstellvonnis van 10 augustus. De uiteindelijke uitspraak is dat de wijziging van de indexatieregeling niet geldt voor de vijf gepensioneerde leden (Geul c.s.).

Hoger beroep

Het bestuur is van mening dat dit vonnis verstrekken gevolgen kan hebben voor alle belanghebbenden bij het fonds en heeft besloten tegen het vonnis hoger beroep in te stellen bij het Gerechtshof te Amsterdam. Het bestuur heeft per 19 oktober 2009 formeel hoger beroep betekend. De inschatting van een voor het fonds negatieve uitspraak is zodanig dat het treffen van een voorziening niet noodzakelijk wordt geacht. Mocht het fonds bij de uitspraak in hoger beroep in het ongelijk worden gesteld, dan zal er een extra voorziening moeten worden getroffen voor het tot en met 1 januari 2010 nog uit te keren verschil tussen 100% CPI afgeleid en 75% CPI over de periode van 1 januari 2007 tot en met 1 januari 2010. Hiermee is eenmalig een bedrag gemoeid van ca. € 18 miljoen voor alle belanghebbenden.

Strategische beleggingsmix

De ontwikkelingen op de financiële markten begin 2009 hebben geleid tot een urgente evaluatie van de beleggingsmix door het bestuur. Het Dagelijks Bestuur heeft de mogelijkheden en noodzakelijke stappen voor implementatie van nieuw beleid onderzocht, waarbij adviezen van de beleggingscommissie zijn meegenomen. Dit heeft geleid tot de volgende voorstellen welke door het Algemeen Bestuur zijn overgenomen:

1. het versneld implementeren van de 100% durationmatching van de verplichtingen
2. gedeeltelijke afbouw van het aandelenbelang en het wereldwijde-obligaties fonds ten gunste van beursgenoteerd onroerend goed, Euro bedrijfsobligaties en Euro Inflation Linked Bonds (ILB's)

Deze maatregelen hebben geresulteerd in een mix van 70% vastrentende waarden en 30% zakelijke waarden. Het bestuur heeft tevens besloten deze mix aan te houden in de vorm van een 'buy and hold' strategie, hangende de hiervoor genoemde fundamentele evaluatie van het beleggingsbeleid. De lange termijn strategische mix zoals gedefinieerd in de ABTN is overigens nog steeds van kracht. Deze bestaat uit 50% vastrentende waarden, 35% aandelen en 15% alternatieve beleggingen.

Het bestuursbesluit uit 2008 om 100% van het renterisico van de verplichtingen op de korte termijn af te dekken en voor de lange termijn een 120% afdekkingsbeleid te hanteren is in 2009 aangepast. Medio 2009 heeft het Algemeen Bestuur besloten ook de langere termijn afdekkingsdoelstelling op 100% te stellen. Belangrijke reden voor deze aanpassing is de gevoeligheid van het fonds voor het potentiële risico van oplopende inflatie. Het afdekkingspercentage per jaareinde 2009 was 100% van de verplichtingen. Het bestuur is later in 2009 overigens gestart met een fundamentele evaluatie van het beleggingsbeleid. Hier worden de inflatierisico's nadrukkelijk in meegenomen.

Kerngegevens pensioenregelingen van het fonds

	IBM Pensioenregeling	FlexPensioenregeling	BasisPensioenregeling
Karakter	uitkeringsovereenkomst (gemitigeerd eindloon)	uitkerings/premieovereenkomst (middelloon/beschikbare premie)	uitkerings/premieovereenkomst (middelloon/beschikbare premie)
Normale pensioendatum	60 jaar	60 jaar	65 jaar
Franchise	€ 10.206,05	€ 15.522,69	€ 15.522,69
Opbouwpercentage			
- Ouderdomspensioen	2%	2,25%/inkoop DC-kapitaal	2%/inkoop DC-kapitaal
- Partnerpensioen	1,2%	1,4%	1,2%
- Wezenpensioen	0,36%	0,225-0,3375%	0,3%
Werknemersbijdrage	5% pensioengrondslag	5% pensioengrondslag	5% pensioengrondslag

Cijfers per 1 januari 2010

Organisatie

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur is in 2009 viermaal in vergadering bij elkaar geweest. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur diverse malen vergaderd over de uitvoeringsovereenkomst.

Het Algemeen Bestuur heeft eind 2008 een beleidsplan voor 2009 vastgesteld. Het beleidsplan besteedt aandacht aan het uitbestedingsbeleid, het communicatiebeleid en het beleggingsbeleid. Met de vaststelling van het beleidsplan is invulling gegeven aan het advies van het Verantwoordingsorgaan om het overzicht met betrekking tot verschillende beleidsvoornemens van het fonds te vergroten.

De financiële crisis vergde veel aandacht van het Algemeen Bestuur. De eerste helft van 2009 werd gedomineerd door ontwikkelingen op de financiële markten en wat daarmee samenhangt. Naast intensieve discussies rond de uitvoeringsovereenkomst heeft dit o.a. geresulteerd in extra activiteiten op beleggingsgebied, communicatief gebied, intensievere discussies met alle fondsgremia en met DNB.

Activiteiten in de tweede jaarhelft bestonden uit 'nazorg' van besluiten uit het eerste halfjaar (met name evaluatie beleggingsbeleid), aanpassing ABTN en procesverbeteringen.

Medio september 2009 is het deskundigheidsplan van het Algemeen Bestuur, inclusief de deskundigheidsmatrix, geactualiseerd naar aanleiding van bestuurswisselingen en het Plan van Aanpak Deskundigheidsbevordering van de pensioenkoepels.

Mutaties

Op 1 maart 2009 zijn de heren H.M. Kempers en J.G.C.M. Wijffels conform het rooster formeel afgetreden als respectievelijk bestuurslid A en bestuurslid B. Beide heren zijn opnieuw door respectievelijk IBM en de GOR herbenoemd voor het Algemeen Bestuur. De herbenoeming is per 1 maart 2009 ingegaan en geldt voor een termijn van drie jaar.

Dagelijks Bestuur en medewerkers

Het Dagelijks Bestuur wordt ondersteund door een staf van gespecialiseerde medewerkers op administratief, actuariel en juridisch gebied, alsmede op het gebied van communicatie en de beleggingen.

Veel werk werd in 2009 op actuariel, juridisch en beleggingsgebied verricht met betrekking tot de aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst en evaluatie van het beleggingsbeleid. Daarnaast is veel aandacht besteed aan de uitvoering van het intern toezicht door verdere invulling te geven aan de one-tier board.

Op de beleggings- en communicatieactiviteiten van het fonds wordt in een apart hoofdstuk nader ingegaan.

Mutaties

Binnen het Dagelijks Bestuur hebben zich in 2009 geen mutaties voorgedaan.

Beleggingscommissie

In het verslagjaar is de commissie viermaal bijeen geweest.

De commissie adviseert het Algemeen Bestuur over het beleggingsbeleid en daaraan gerelateerde onderwerpen. Verder beoordeelt de commissie de wijze waarop het monitoren van de vermogensbeheerders door het fonds plaatsvindt. Dit impliceert het volgen van de resultaten en het doen van voorstellen tot wijziging van beleggingsmandaten alsmede tot aanstelling en ontslag van vermogensbeheerders.

Aan de commissie zijn voorstellen tot wijziging van het beleggingsbeleid en implementatie daarvan voorgelegd. Op de gevraagde en ongevraagde adviezen van de beleggingscommissie is follow-up gegeven. Genoemd kunnen worden wijziging van de wijze van valutahedging, attributie-analyse van ontwikkeling van de dekkingsgraad en het verzoek tot meer inzicht in risico's van het beleggingsbeleid.

Mutaties

De benoemingstermijn van de heer P. Menco is verstreken en hij is per 27 mei 2009 herbenoemd voor een periode van vier jaar. De heer Menco is kandidaat namens IBM. Op 10 juni 2009 is de heer J. Overmeer conform het rooster formeel afgetreden als voorzitter van de beleggingscommissie. Aangezien de heer Overmeer zijn laatste termijn heeft volbracht, heeft het Algemeen Bestuur de heer Molle bereid gevonden de rol van voorzitter op zich te nemen.

Deelnemersraad

De Deelnemersraad vergaderde in het verslagjaar tien keer, waarvan zeven keer volgens het vergaderschema en drie extra vergaderingen wegens de wijziging van de uitvoeringsovereenkomst. Voorafgaand aan de reguliere vergaderingen vindt een informeel overleg plaats tussen een afvaardiging van de leden van de Deelnemersraad en de leden van het Algemeen Bestuur van het fonds. Verder was er twee keer een formeel overleg met het Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn er nog de nodige commissievergaderingen geweest en overleg met bestuurders en medewerkers van het fonds in een kleiner comité.

Bij een aantal gelegenheden zijn onder andere wijzigingen in de uitvoeringsovereenkomst, het herstelplan, beleggingsstrategie en pensioenreglementen voor advies aan de Deelnemersraad voorgelegd. Dit gebeurde vanwege onder andere heronderhandeling van de financiering ingeval van dekkings- en/of reservetekort van de uitvoeringsovereenkomst en aanpassingen vanwege de Pensioenwet. Hierover heeft de Deelnemersraad positieve adviezen uitgebracht. De Deelnemersraad is betrokken geweest bij het opstellen van en heeft advies uitgebracht over het jaarverslag 2008. Verder is met het fonds gesproken over de rechtszaak van de Grey Blue Circle, het toeslagenlabel en het beleggingsbeleid van het fonds. Ook is de Deelnemersraad betrokken geweest bij de totstandkoming van een nieuw reglement voor de Deelnemersraad.

Het fonds heeft overleg gehad met een vertegenwoordiging van de Deelnemersraad over de vrijstellings- en vergoedingsregeling voor respectievelijk actieve en pensioengerechtigde leden van de Deelnemersraad. In eerste instantie is door de Deelnemersraad een negatief advies hierover uitgebracht. Met een paar aanpassingen is deze regeling alsnog geaccepteerd. Belangrijkste aanvullende punt is dat de Deelnemersraad heeft verzocht

voor het dagelijks bestuur en diverse commissies een extra vrijstelling toe te kennen voor de werknemersvertegenwoordigers.

In 2009 is er, net als in 2008, tussen het Algemeen Bestuur en de Deelnemersraad gesproken over de betrouwbaarheid van door het fonds verstrekte informatie en hoe daarmee om te gaan. Hierover zijn in het verslagjaar afspraken gemaakt. Dit is vervolgens vastgelegd in een afgeleide van de gedragscode van het fonds, namelijk in de integriteitscode. Er is een integriteitscode tot stand gekomen die alleen voor 2009 gold. Gedurende 2009 is gewerkt aan een nieuwe versie die met ingang van 2010 van toepassing zal zijn.

In het laatste kwartaal van het afgelopen jaar werden verkiezingen gehouden voor de Deelnemersraad. Pensioengerechtigden kozen vier leden uit negen kandidaten. De opkomst was relatief lager dan twee jaar geleden: 50% tegenover 59,4% in 2007. Bijna de helft van de gepensioneerden heeft gestemd via internet. De heren H. van Aerle, P. Strucks, W. Claassens en J. Diekmeijer werden in de Deelnemersraad gekozen. De werknemers kozen eveneens vier leden uit tien kandidaten. De opkomst was 27%. Dit is een stuk hoger dan de ruim 22% in 2005. Bijna tweederde heeft gestemd via internet. De heren S. Movig, H. van Schieveen, A. Smit en P. Vijfhuizen werden in de Deelnemersraad gekozen.

Mutaties

De heer A.J. Brink heeft zich tijdens het verslagjaar teruggetrokken als werknemersvertegenwoordiger in de Deelnemersraad. Vanwege de Deelnemersraadverkiezingen die in de loop van 2009 zijn gehouden, is conform het reglement van de Deelnemersraad niet voorzien in deze vacature.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan is samengesteld uit zes leden van de Deelnemersraad (drie actieve deelnemers en drie pensioengerechtigden) en drie vertegenwoordigers van IBM. Elk lid van het Verantwoordingsorgaan heeft één stem. De drie vertegenwoordigers van IBM zullen alleen in geval overwogen wordt een verzoek tot enquête bij de Ondernemingskamer in te stellen, in het Verantwoordingsorgaan actief participeren. Nadat een eventuele enquêteprocedure is afgerond participeren de vertegenwoordigers van IBM niet meer actief en bestaat het Verantwoordingsorgaan weer uit de zes bovengenoemde leden van de Deelnemersraad.

In de eerste helft van 2009 heeft het Verantwoordingsorgaan een oordeel gegeven over het door het fonds gevoerde beleid in 2008. In de tweede helft van 2009 is verder constructief overleg geweest tussen Algemeen Bestuur en Verantwoordingsorgaan waarbij nadere afspraken zijn gemaakt over de informatievoorziening. Medio 2010 heeft het Verantwoordingsorgaan een oordeel gegeven over het door het fonds gevoerde beleid in 2009. Het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over 2009, tezamen met de reactie van het Algemeen Bestuur, is opgenomen vanaf pagina 64.

Mutaties

De heer A.S. Smit heeft zich tijdens het verslagjaar teruggetrokken als vertegenwoordiger namens de werknemers. Hij is opgevolgd door de heer M. Vreeken.

Geschillencommissie

In 2009 is er bij de Geschillencommissie een geschil gemeld. De commissie was van mening dat de zaak conform het betreffende pensioenreglement was afgehandeld door het fonds.

Mutaties

Binnen de geschillencommissie hebben zich in 2009 geen mutaties voorgedaan.

Goed pensioenfondsbestuur

One-tier model

Het fonds heeft een Algemeen Bestuur dat bestaat uit negen leden, te weten drie bestuurders A, drie bestuurders B en drie bestuurders C. De bestuurders A worden benoemd door IBM, twee bestuurders B worden benoemd door de GOR en één bestuurder B wordt benoemd door en uit de pensioengerechtigden. De drie bestuurders C worden benoemd door de bestuurders A en B. De bestuurders C vormen tezamen het Dagelijks Bestuur. De bestuurders A en B zijn intern toezichthouder op het Dagelijks Bestuur. Alle bestuurders hebben stemrecht, besluiten worden genomen indien een meerderheid van bestuurders A en B voor stemt.

Elke bestuurder A en B heeft zitting voor een periode van drie jaar. De zittingstermijn van een bestuurder A en B die tussentijds wordt benoemd, loopt tot het einde van de termijn van degene die hij vervangt. De drie bestuurders C hebben zitting voor onbepaalde tijd. Ieder jaar per 1 maart treedt een bestuurder A en een bestuurder B volgens rooster af.

Algemeen Bestuur

Aan het Algemeen Bestuur komen alle taken en bevoegdheden toe die niet uitdrukkelijk behoren tot de taken van het Dagelijks Bestuur, onverminderd het bepaalde in de statuten. Het Algemeen Bestuur blijft eindverantwoordelijk voor hetgeen tot het taakgebied van het Dagelijks Bestuur behoort. Tot de taakgebieden van het Algemeen Bestuur behoren in elk geval de vaststelling van:

- het taakgebied van het fonds, het Algemeen en het Dagelijks Bestuur
- jaarverslag, jaarrekening, statuten, reglementen, uitvoeringsovereenkomst en ABTN
- de toeslag en eventuele inhaaltoeslag
- het jaarlijkse budget
- het arbeidsvoorwaardenpakket van het personeel van het fonds

Het Algemeen Bestuur komt ieder kwartaal in vergadering bijeen en verder zodra de omstandigheden dit vereisen. Van de vergaderingen wordt een actie- en besluitenlijst bijgehouden inclusief een toelichting. Binnen de bestuurders A en B is een werkverdeling gemaakt ten aanzien van de diverse beleidsonderwerpen en toezichtstaken. Dit is vastgelegd in de toezichtsmatrix. De A- en B-bestuurders hebben vanuit hun toezichtstaken met name de wijze van uitvoering door het Dagelijks Bestuur beoordeeld.

Dagelijks Bestuur

Aan de bestuurders A en B wordt door het Dagelijks Bestuur op kwartaalbasis verantwoording afgelegd over de uitvoering. De bestuurders A en B worden daarnaast tijdens de bestuursvergaderingen, tussentijds indien nodig alsmede op verzoek door de bestuurders C op de hoogte gesteld van de gang van zaken binnen de organisatie. Met de voorzitter en de secretaris van het Algemeen Bestuur heeft het Dagelijks Bestuur veelvuldig contact. Verder is er veelvuldig contact met de bestuursleden in het kader van de aan hen toegekende beleidsonderwerpen, zoals vastgelegd in de toezichtsmatrix. Tot het taakgebied van het Dagelijks Bestuur behoren onder meer:

- het vaststellen en uitvoeren van administratieve procedures en processen
- het voeren van informeel overleg met de Deelnemersraad
- het behandelen van geschillen in eerste aanleg
- de voorbereiding van en de nazorg uit de vergaderingen van het Algemeen Bestuur

De werkzaamheden die behoren tot het taakgebied van het Dagelijks Bestuur zijn door de drie dagelijkse bestuurders onderling verdeeld. Bij de bedrijfsvoering wordt evenwel het 'vier ogen principe' in acht genomen. Het Dagelijks Bestuur komt maandelijks in vergadering bijeen en verder zodra de omstandigheden dit vereisen. De vergaderingen worden genoteerd en een actie- en besluitenlijst wordt bijgehouden.

Een nadere uitwerking van de taken en bevoegdheden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur, alsmede de onderlinge taakverdeling in het Dagelijks Bestuur, is neergelegd in de ABTN.

Intern toezicht en Verantwoordingsorgaan

Het toezicht op het Dagelijks Bestuur van het fonds wordt gehouden door de bestuurders A en B conform hetgeen hierover is bepaald in de statuten van het fonds. De bestuurders A en B ontvangen de notulen en een actie- en besluitenlijst van het Dagelijks Bestuur, de risicorapportage van de risk manager en de performance/dekkingsgraadrapportage bij de bestuursstukken van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur. Voorts wordt in deze bestuursvergaderingen door het Dagelijks Bestuur aangegeven welke activiteiten het afgelopen kwartaal hebben plaats gevonden en welke voor het komende kwartaal gepland staan. Hierover wordt in de daarop volgende vergadering gerapporteerd.

De in 2008 doorgevoerde reductie in het aantal structurele bestuursvergaderingen heeft geleid tot aanscherping van de taakverdeling tussen enerzijds de bestuurders A en B en anderzijds de bestuurders C. Dit is benadrukt door het kritisch vaststellen van de agenda. De agenda bestaat in principe alleen onderwerpen ter discussie of besluitvorming. In het tweede halfjaar is begonnen met een begeleidend schrijven bij de agenda. Gekoppeld aan de reductie in structurele vergaderingen zijn tussenrapportages van het Dagelijks Bestuur aan het Algemeen Bestuur geïntroduceerd. Deze worden halverwege een kwartaal gestuurd. Hierdoor kunnen de bestuurders A en B hun rol als toezichthouder beter invullen.

Gezien de toenemende werkdruk is in 2008 met de voorzitter en secretaris overlegd om de rol van de laatste bij de voorbereiding van bestuursvergaderingen af te bouwen. In 2009 is deze rol volledig overgenomen door het Dagelijks Bestuur.

In reactie op de wens van bestuursleden om de betrokkenheid te vergroten, is er eind 2009 een extra educatiesessie gehouden en is besloten tot een structurele aanpak hiervan in 2010. Dit laatste lijkt een efficiënte wijze om zowel de betrokkenheid als de deskundigheid van bestuur te bevorderen.

Het Verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het Algemeen Bestuur (en daarmee ook het Dagelijks Bestuur) aan de hand van het bestuursverslag, het jaarverslag en andere informatie - waaronder de bevindingen van het interne toezicht - over het door het Algemeen Bestuur gevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, tezamen met de reactie van het Algemeen Bestuur daarop, afzonderlijk in het jaarverslag opgenomen.

Deskundigheidsbevordering

De Pensioenwet schrijft voor dat bestuurders van pensioenfondsen een zodanige mate van kennis en ervaring dienen te bezitten dat gewaarborgd wordt dat het pensioenfonds op behoorlijke wijze wordt bestuurd.

De Pensioenwet onderscheidt twee deskundigheidsniveaus en zeven deskundigheids-terreinen. Deskundigheidsniveau 1 is de basisdeskundigheid die iedere bestuurder binnen één jaar na zijn benoeming op alle deskundigheidsterreinen moet hebben. Het is het niveau van kennis en inzicht. Deskundigheidsniveau 2 is vereist voor het Algemeen Bestuur als geheel, wat betekent dat per deskundigheidsterrein ten minste twee bestuurders dit niveau moeten hebben. Dit is het niveau van afgewogen oordeelsvorming in verband met besluitvorming.

De deskundigheidsterreinen hebben betrekking op relevante wet- en regelgeving, pensioenreglementen en –soorten, besturen van een organisatie, actuariële aspecten van pensioen en vermogensbeheer, administratieve organisatie en interne controle, uitbesteding en communicatie.

Het bestuur beschikt over een deskundigheidsplan waarin is vastgelegd wat de eisen zijn die aan bestuursleden worden gesteld. Het deskundigheidsplan is gebaseerd op het Plan van Aanpak Deskundigheidsbevordering dat de pensioenkoepels hebben opgesteld. In september 2009 is het deskundigheidsplan aangepast naar aanleiding van de deskundigheidsmeting van begin 2009. Het deskundigheidsplan zal in de loop van 2010 worden geactualiseerd.

Het bestuur heeft in het verslagjaar uitgebreid aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering conform de inhoud van het deskundigheidsplan. Begin 2009 heeft een deskundigheidsmeting plaats gevonden door een gespecialiseerde, onafhankelijke partij. Deze toetsing maakt het mogelijk objectief vast te stellen op welke gebieden leemten in kennis en deskundigheid bestaan. Uit deze deskundigheidsmeting is gebleken dat voor het bestuur als geheel de deskundigheidsgebieden communicatie en uitbesteding aandacht verdienen. In de pensioencursus van februari 2010 zijn deze onderwerpen aan de orde gekomen.

Begin februari 2010 heeft een driedaagse externe pensioencursus plaatsgevonden voor de leden van het Algemeen Bestuur, de Deelnemersraad, het Verantwoordingsorgaan, de Geschillencommissie, leden van de GOR en functionarissen vanuit IBM. Hier is door docenten dieper ingegaan op de Pensioenwet, het Financieel Toetsingskader, goed

pensioenfondsbestuur, communicatie, verslaglegging en vermogensbeheer. Deze cursus is gecertificeerd op deskundigheidsniveau 1. Door de deelname van de leden van de deelnemersraad, inclusief de recent gekozen leden, voldoet de deelnemersraad als geheel aan de vereiste deskundigheid.

Voor een goede uitoefening van de bestuurstaken is het wenselijk dat de bestuursleden op de hun toegewezen gebieden deskundigheidsniveau 2 hebben. De beoordeling van deskundigheidsniveau 2 zal in 2010 plaatsvinden. Aan de hand van objectieve criteria kan dan worden aangetoond dat het Algemeen Bestuur over de wettelijke vereiste deskundigheid beschikt.

Compliance

Compliance is de naleving van wet- en regelgeving, alsmede het werken volgens de normen en regels die een instelling zelf heeft opgesteld. Het fonds heeft hiertoe een gedragscode en een compliance program opgesteld.

Het fonds heeft een gedragscode die gebaseerd is op de vereisten van de door de pensioenkoepels in december 2007 gepresenteerde modelgedragscode pensioenfondsen 2008. De gedragscode van het fonds geeft voorschriften ter voorkoming van belangenverstremming, vermindering van het gebruik van voorwetenschap en het minimaliseren van integriteitsrisico's. De modelgedragscode van de pensioenkoepels gaat uit van een principe based benadering waarbij van ieder pensioenfonds wordt verwacht dat zelf een inschatting wordt gemaakt over de te lopen risico's en de maatregelen die daartegen kunnen worden genomen. Als gevolg van deze benadering zijn er in de huidige gedragscode van het fonds dan ook minder voorschriften opgenomen dan in de vorige.

In het compliance program wordt onder meer de compliance functie binnen het fonds ingevuld en zijn de taken en bevoegdheden van de compliance officer weergegeven. De doelstelling van de compliance functie binnen het fonds is het bevorderen en bewaken van de naleving van interne en externe regelgeving die onder meer dient ter waarborging van de integriteit van bestuurders, medewerkers van het fonds en de leden van de Beleggingscommissie, alsmede het voorkomen van reputatieschade. De compliance officer heeft in 2009 geen redenen gezien tot het maken van opmerkingen.

In 2009 is wederom invulling gegeven aan het compliance program door middel van het informeren en uitleggen van de gedragscode aan alle betrokkenen en belanghebbenden. Jaarlijks worden de verklaringen van naleving gedragscode getekend door bestuurders, medewerkers van het fonds en leden van de Beleggingscommissie. Eind 2009 heeft het Algemeen Bestuur voor de leden van de Deelnemersraad en het Verantwoordingsorgaan van het fonds een Integriteitscode vastgesteld. Deze is gebaseerd op de gedragscode van het fonds, maar op een aantal punten vereenvoudigd.

Gedurende het verslagjaar was de heer D.N. Nieuwkerk de compliance officer van het fonds.

Contacten met toezichthouders

In 2009 vond een periodiek overleg plaats tussen een afvaardiging van het Algemeen Bestuur en een vertegenwoordiging van DNB. In dit gesprek is onder meer intern toezicht

en de financiële opzet van het fonds aan de orde geweest. Ook is er regelmatig contact over de ontwikkelingen op de financiële markten en de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

In het verslagjaar 2009 heeft het fonds verschillende malen contact gehad met de AFM over de concrete invulling van de voorwaardelijkheidsverklaring bij informatieverstrekking over de toeslagverlening. Verder heeft het fonds meegewerkt aan een onderzoek naar de startbrief en kosten transparantie. Ook is in 2009 meegewerkt aan een self assessment over communicatie. Hieruit bleek de score van het fonds bovengemiddeld, maar is er verbetering mogelijk.

In 2009 is verder schriftelijk contact geweest met DNB over opmerkingen die zij heeft gemaakt op de wijzigingen in de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN en het herstelplan van het fonds. Daarnaast heeft het fonds op verzoek van DNB informatie verstrekt over het beleggingsbeleid. DNB heeft in 2010 laten weten geen aanleiding te zien voor een nader onderzoek hierover.

Uitbesteding

Het beleid van het Algemeen Bestuur is erop gericht om de operationele activiteiten op het gebied van beleggingen en deelnemersadministratie zoveel mogelijk uit te besteden. De deelnemers- en uitkeringsadministratie voor de DB-pensioenregelingen wordt grotendeels uitgevoerd door ASR Pension Fund Services. De deelnemersadministratie voor de DC-pensioenregelingen wordt uitgevoerd door TKP Pensioen (TKP).

Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door diverse externe vermogensbeheerders. Met deze vermogensbeheerders zijn Investment Management Agreements (IMA) gesloten. In 2009 lag de nadruk op het aangaan van een aantal IMA's wegens investeringen in private equity. De beleggingsadministratie alsmede de bewaring van de beleggingen zijn geheel uitbesteed aan een master custodian, te weten Northern Trust. Zij verzorgen tevens de performancemeting van de beleggingen.

Het Dagelijks Bestuur heeft diverse malen overleg gevoerd met deze organisaties waaraan taken zijn uitbesteed. Uitgangspunt hierbij is de geleverde dienstlevering in relatie tot de service level agreement. Dit heeft waar nodig geleid tot aanscherping van de SLA's. Daarnaast heeft het Dagelijks Bestuur op grond van haar analyse van de SAS70-rapportage aanvullende vragen gesteld aan de uitvoeringsorganisatie over bepaalde aspecten van de kwaliteit van de beheersmaatregelen.

In 2009 zijn de nieuwe en vernieuwde overeenkomsten ten aanzien van uitbesteding van activiteiten aan derden door het fonds getoetst aan de wettelijke regels en de gemaakte afspraken.

Het herverzekeringcontract op basis van stop-lossverzekering met Zwitserleven voor de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's is verlengd voor een periode van vijf jaar.

Risicomanagement

Het doel van de risicomanagement functie binnen het fonds is op een zo onafhankelijk mogelijke wijze inzicht te verschaffen in de risico's die het fonds loopt. Om de onafhan-

kelijkheid te benadrukken heeft de risk manager een rechtstreekse rapportagelijijn naar het Algemeen Bestuur. Er wordt gestreefd naar een zo goed mogelijke beheersing van deze risico's. Het 'palet' van risico's is breed en bevat naast de puur financiële risico's als beleggings-, prijs-, rente-, sterfte-, en marktrisico's ook operationele en juridische risico's. Deze brede blik op risico's is in de geest van het FTK-regime en gebaseerd op de risicoanalyse-methode van DNB.

De werkzaamheden op het gebied van het korte en lange termijn risico model geven grotendeels invulling aan de beheersing van de financiële risico's. Operationele risico's doen zich onder andere voor op het gebied van de gebruikte informatietechnologie, de administratieve organisatie en interne controle. Risicomanagement is actief op een breed terrein en strekt zich ook uit op het gebied van compliance, zoals het voldoen aan wet- en regelgeving. Een aantal onderwerpen heeft specifieke aandacht gekregen, waaronder de risicomanagementrapportage en compliancedocumentatie.

Regelgeving

In het verslagjaar 2009 zijn er nieuwe ontwikkelingen in wet- en regelgeving op pensioengebied geweest die direct of indirect van invloed zijn op het fonds. De belangrijkste ontwikkelingen worden hier vermeld.

Pensioenwet

Pensioenwet 2009

Vanaf 1 januari 2009 zijn pensioenuitvoerders verplicht om een overeenkomst met het Uitvoeringinstituut werknemersverzekeringen (UWV) te sluiten op basis waarvan het UWV de arbeidsongeschiktheid van een deelnemer aan de pensioenuitvoerder meldt.

Vanaf 1 januari 2008 hebben deelnemers het recht om bij beëindiging van het deelnemerschap en op de pensioendatum een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen naar partnerpensioen. Vanaf 1 januari 2009 bieden pensioenuitvoerders deze keuzemogelijkheid ook standaard aan. Indien een deelnemer, die gehuwd is of een geregistreerd partnerschap heeft, niet tijdig reageert op de aanbieding van de pensioenuitvoerder en er sprake is van een partnerpensioen op risicobasis, dan kan de pensioenuitvoerder op de pensioendatum overgaan tot automatische uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen.

Het fonds heeft deze wettelijke vereisten doorgevoerd.

Toeslagverlening

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft aangegeven dat de teksten van de voorwaardelijkheidsverklaring uit de Toeslagenmatrix vanaf 1 januari 2010 letterlijk overgenomen dienen te worden. In 2009 was afwijken op bepaalde punten nog toegestaan zonder toestemming van de AFM. Op andere punten was afwijken uitsluitend toegestaan indien hier toestemming van de AFM voor was gekregen. De AFM heeft in het nieuwsbericht ondubbelzinnig aangegeven dat bij het niet letterlijk opnemen van de tekst van de voorwaardelijkheidsverklaring, de pensioenuitvoerder in overtreding is.

De informatievoorziening van het fonds over toeslagverlening voldoet aan de wettelijke eisen.

Daarnaast heeft de AFM aangegeven dat het toeslagenlabel in 2010 weer gehanteerd dient te worden. In verband met de financiële positie van de pensioenfondsen heeft de AFM begin 2009 besloten dat in plaats van het toeslagenlabel in 2009 een modelbrief verstuurd mocht worden. In deze modelbrief werd informatie gegeven over de financiële positie van de uitvoerder, de herstelmaatregelen die genomen waren of zouden gaan worden en de verwachte toeslagverlening. Bij de meeste pensioenuitvoerders is de financiële situatie dusdanig verbeterd dat de AFM heeft besloten om het toeslagenlabel in 2010 weer verplicht te stellen. De AFM zal hierop controleren vanaf 1 april 2010. Het fonds voert reeds vanaf begin 2009 het toeslagenlabel en heeft de modelbrief niet verstuurd.

Informatieplicht pensioenknip

Ingeval er sprake is van een beschikbare premieregeling, waarbij op de pensioendatum met het aanwezige pensioenkapitaal een pensioenuitkering wordt ingekocht, geldt tijdelijk de mogelijkheid om – onder voorwaarden – een pensioenknip toe te passen. Het pensioenfonds dient niet alleen mee te werken aan een gesplitste aankoop pensioen bij een pensioenkapitaal van ten minste € 10.000, maar dient de betrokkene hier bovendien ook tijdig over te informeren.

Overige onderwerpen

De hieronder genoemde zaken zijn afhankelijk van politieke besluitvorming na de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de kabinetsformatie. Een aantal onderwerpen is door de Tweede Kamer controversieel verklaard. Het is niet duidelijk hoe dit uiteindelijk uitpakt. Het fonds volgt deze ontwikkelingen nauwgezet.

Aanpassing AOW

Op 2 december 2009 is het wetsvoorstel 'verhoging AOW' bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel voorziet in een verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd met twee jaar. De verhoging vindt plaats in twee stappen: in 2020 wordt de AOW-leeftijd verhoogd naar 66 jaar en in 2025 naar 67 jaar. Dit betekent dat er voor mensen geboren vóór 1955 niets verandert; zij kunnen op 65-jarige leeftijd met de AOW. Mensen geboren in of na 1955 maar vóór 1960 kunnen op 66 met de AOW en mensen geboren in of na 1960 kunnen op 67 met de AOW. De overgangstermijn van tien jaar zorgt ervoor dat mensen die nu kort voor hun AOW-leeftijd zitten niet ineens twee jaar langer door moeten werken. Bovendien geeft het volgens het kabinet werkgevers voldoende de gelegenheid hun personeelsbeleid hier op aan te passen.

Met betrekking tot de opbouw van AOW blijft men aansluiting houden met de huidige periode van 50 jaar en een jaarlijkse opbouw van 2%. Mensen geboren in of na 1960 gaan hun AOW opbouwen tussen leeftijd 17 en 67, mensen geboren in of na 1955 maar vóór 1960 gaan hun AOW opbouwen tussen 16 en 66 jaar. Voor mensen geboren vóór 1955 verandert er niets in de opbouw.

Met de verhoging van de AOW leeftijd worden ook voorstellen gedaan die hiermee te maken hebben. Hiertoe wordt binnenkort een apart wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer waarin onder andere het volgende zal worden opgenomen:

- De mogelijkheid om de (verhoogde) AOW-leeftijd met maximaal vijf jaar uit te stellen onder actuariële verhoging van de AOW over de resterende uitkeringsperiode;
- De mogelijkheid om vervroegd met AOW te gaan. Hierbij wordt de eis gesteld dat tot de 65-jarige leeftijd minimaal 42 jaar is gewerkt. Men kan dan kiezen om op 65 of 66 met AOW te gaan tegen een actuariële korting van de AOW waar men op 67 jaar recht op zou hebben.

In het wetsvoorstel is een wijziging van de Wet op de Loonbelasting 1964 opgenomen die aansluit bij de verhoging van de AOW leeftijd. De pensioenrichtleeftijd wordt gesteld op 67 jaar en het maximale opbouwpercentage per jaar voor het ouderdomspensioen wordt verlaagd naar 1,9% (eindloon) en 2,15% (middelloon). De maximale opbouwpercentages voor het partnerpensioen en het wezenpensioen worden in lijn met die van het ouderdomspensioen verlaagd. De genoemde wijziging van het Witteveenkader zal ingaan per 1 januari 2020, zijnde de datum waarop de AOW-gerechtigde leeftijd voor het eerst wordt verhoogd.

Wetsvoorstel multi-OPF

Minister Donner heeft een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend dat het mogelijk moet maken voor ondernemingspensioenfondsen om te gaan samenwerken. Ondernemingspensioenfondsen mogen in de toekomst samengaan. Met dit wetsvoorstel wil de minister vooral kleine ondernemingspensioenfondsen tegemoet komen. Deze vinden het steeds moeilijker om te voldoen aan de eisen van de Pensioenwet. Zij hebben moeite om mensen met de benodigde kennis te vinden voor bestuur, deelnemersraad en verantwoordingsorgaan. Daarom willen zij graag samengaan met andere ondernemingspensioenfondsen.

Er zijn wel voorwaarden in het wetsvoorstel opgenomen. Er moet sprake zijn van bestaande pensioenfondsen, die voor de samenvoeging al ten minste vijf jaar waren verbonden aan een onderneming of groep van ondernemingen. Bovendien moet voor iedere onderneming of groep van ondernemingen ten minste een werkgevers- en een werknemersvertegenwoordiger in het bestuur worden benoemd. Bovendien is vastgelegd dat iedere onderneming of groep in de deelnemersraad wordt vertegenwoordigd door een deelnemer en een pensioengerechtigde. Ook nieuw is dat ringfencing verplicht wordt. De fondsen die samengaan, delen niet de financiële risico's, omdat de vermogens van de fondsen gescheiden blijven.

Voortgang wetsvoorstel medezeggenschap pensioengerechtigden

Het initiatief wetsvoorstel van Koser Kaya en Blok heeft enige weerstand in het kabinet. Het kabinet is van mening dat het bevorderen van medezeggenschap van pensioengerechtigden binnen het pensioenfonds gewenst is, maar dat verplichte deelname aan het bestuur van het pensioenfonds ongewenst is. Er moet worden voorkomen dat besluitvorming wordt belemmerd door tegenstrijdige belangen. Het kabinet zal in 2010 enige onderwerpen op het gebied van medezeggenschap binnen het pensioenfondsbestuur nader onderzoeken.

SER-evaluatierapport pension fund governance

De Sociaal Economische Raad (SER) heeft een inventarisatieonderzoek gedaan naar de invulling van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur (PFG). Ruim 80% van de pensioenfondsen heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld. De meeste pensioenfond-

sen hebben voor het intern toezicht gekozen voor de visitatiecommissie en een rapportagefrequentie van eens in de drie jaar. Omdat de Pensioenwet is ingegaan op 1 januari 2007, moet een visitatiecommissie uiterlijk 31 december 2009 haar werkzaamheden voor de eerste driejaarsperiode hebben afgerond. Uitzondering hierop zijn de pensioenfondsen, zoals het fonds, die gekozen hebben voor een one-tier board. Het intern toezicht is hier onderdeel van de bestuursstructuur.

Bij veel fondsen is er, zoals bepleit in PFG, sprake van personele unies tussen de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan. Schaarse deskundigheid, efficiency en problemen met de bemensing worden door de fondsen als redenen genoemd voor dergelijke personele unies.

De SER stelt vast dat het moment van publiceren van het oordeel van het verantwoordingsorgaan "problematisch" kan zijn. Wordt het oordeel opgenomen in het jaarverslag van het jaar waar dit betrekking op heeft, dan heeft het verantwoordingsorgaan slechts kort de tijd om tot een oordeel te komen. Wordt het oordeel opgenomen in het jaarverslag van het daaropvolgende jaar, dan is het "mosterd na de maaltijd".

Onderzoekscommissies

Commissie Don – Besluit parameters pensioenfondsen

Het verdeelde advies van de Commissie Don over te hanteren parameters in de opstelling van de kostendekkende premie en in de continuïteitsanalyse heeft ertoe geleid dat de parameters die van 2007 tot en met 2009 van kracht zijn geweest ook in 2010 nog zullen blijven gelden. Omdat de Regeling parameters pensioenfondsen (gedateerd 19 december 2006) op 1 januari 2010 zou vervallen, is deze regeling met een jaar verlengd.

Commissie Frijns

Op 19 januari 2010 is het rapport van de Commissie Frijns openbaar geworden. De Commissie Frijns doet 19 aanbevelingen voor het beleggingsbeleid van pensioenfondsen en stelt dat er te weinig aandacht is geweest bij pensioenfondsen voor risicobeleid en de uitvoering van het beleggingsbeleid. De Commissie doet onder meer aanbevelingen die betrekking hebben op wet- en regelgeving. Meest in het oog springend is in dat verband dat de Commissie oproept tot het opnemen van een reëel kader in het FTK. Pensioenfondsen zouden daarnaast in hun beleid een ondergrens aan de dekkingsgraad moeten formuleren. Daarnaast wijst de Commissie op het belang van monitoring van het beleggingsbeleid. Verder acht de Commissie het noodzakelijk dat ten minste twee deskundigen in het bestuur zitten met de deskundigheid om risico's van financiële markten adequaat te onderkennen en te beoordelen.

Commissie Goudswaard

Op 27 januari 2010 is het rapport van de Commissie Goudswaard gepubliceerd. Deze Commissie heeft de toekomstbestendigheid van de Nederlandse pensioenregelingen onderzocht. Geconstateerd is dat Nederland beter dan andere landen is voorbereid op de vergrijzing. Daarentegen is het huidige stelsel onvoldoende toekomstbestendig door vergrijzing en stijgende levensverwachtingen. De oplossing hiervoor moet volgens de Commissie worden gezocht in het aanpassen van de toekomstige pensioenopbouw, het anders omgaan met de risico's of een combinatie van beide.

Beleggingen

Algemeen

Het Algemeen Bestuur van het fonds stelt het strategische beleggingsbeleid vast. Onder het strategisch beleggingsbeleid wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische beleggingsportefeuille en bandbreedtes, de benchmarks en de selectie en aanstelling van de vermogensbeheerder(s).

Een adviserende rol in het beleggingsbeleid wordt ingenomen door de beleggingscommissie. De commissie is samengesteld uit externe deskundigen en adviseert het Algemeen Bestuur over beleggingsaangelegenheden in brede zin. Hieronder vallen advies ten aanzien van het bestaande en toekomstige beleggingsbeleid, de selectie en het monitoren van externe vermogensbeheerders en technische- en inhoudelijke aspecten van beleggingsproducten.

Het Algemeen Bestuur heeft de uitvoering van het beleggingsbeleid gedelegeerd aan het Dagelijks Bestuur.

Rendement

De beleggingsportefeuille heeft een totaal rendement behaald van 9,43% inclusief renteafdekking. Zonder renteafdekking zou dit resultaat 11,48% zijn geweest. Dit resultaat ligt 0,16% hoger dan de door het fonds gehanteerde vergelijkingsindex (benchmark), welk is afgeleid van officiële indices. Het absolute rendement is vooral toe te schrijven aan de strategische allocatie naar aandelen. De relatieve outperformance t.o.v. de benchmark is het gevolg van de goede resultaten van de staats- en bedrijfsobligaties wereldwijd. Door vergelijking van de behaalde resultaten met het rendement van de benchmark is het mogelijk een oordeel te geven over de keuzes die de verschillende vermogensbeheerders hebben gemaakt bij het beheer van de beleggingsportefeuilles.

Totale fondsresultaat over 1, 3 en 5 jaar

	1 jaar	3 jaar	5 jaar
Rendement	9,43%	-2,37%	3,34%
Relatief resultaat	0,16%	-0,63%	-0,41%

De totale beleggingen per einde 2009 bedroegen 2.898 miljoen euro (2.430 miljoen euro eind 2008). Het vermogensbeheer is volledig ondergebracht bij externe partijen door middel van het toedelen van beleggingsmandaten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen actieve en passieve mandaten. Bij een passief mandaat volgt de vermogensbeheerder de benchmark. Voor een deel van de actieve mandaten belegt het fonds in speciale beleggingspools die alleen toegankelijk zijn voor IBM-pensioenfondsen. Belangrijk voordeel van pools is de grotere mogelijkheid tot risicospreiding dan het fonds met een separaat mandaat zou kunnen bereiken. Het fonds belegt in de IBM beleggingspools voor zowel wereldwijde vastrentende waarden als aandelen en in de pool voor aandelen in opkomende markten.

Beleggingsbeleid

Voor de analyses van de lange termijn gevolgen van het beleggingsbeleid en de veranderingen in de financiële markten, wordt onder andere gebruik gemaakt van een ALM-model. In dit model wordt de relatie tussen de ontwikkeling van de beleggingen en die van de verplichtingen inzichtelijk gemaakt. De gevolgen voor het fonds van aanpassingen in de strategische beleggingsmix zijn doorgerekend en geanalyseerd. Dit heeft geresulteerd in een beter inzicht in de ontwikkeling van het fonds, haar verplichtingen en de rentegevoeligheid (duration) daarvan.

Wijziging en implementatie DB-beleggingsbeleid

De ontwikkelingen op de financiële markten begin 2009 hebben geleid tot een urgente evaluatie van de beleggingsmix door het bestuur. Het DB heeft de mogelijkheden en noodzakelijke stappen voor implementatie van nieuw beleid onderzocht, waarbij adviezen van de beleggingscommissie zijn meegenomen. Dit heeft geleid tot de volgende voorstellen welke door het bestuur zijn overgenomen:

1. het versneld implementeren van de 100% durationmatching van de verplichtingen
2. afbouw van het aandelenbelang en het wereldwijde-obligaties fonds ten gunste van beursgenoteerd onroerend goed, bedrijfsobligaties en Inflation Linked Bonds (ILB's)

Deze maatregelen hebben geresulteerd in een mix van 70% vastrentende waarden en 30% zakelijke waarden.

Conform het advies van de beleggingscommissie zijn de beleggingsrichtlijnen voor de managers strak vastgesteld waarbij niet buiten de benchmark mag worden belegd. Voor ILB's zijn mede op advies van de beleggingscommissie beleggingen in landen als Italië en Griekenland van de benchmark uitgesloten en zal feitelijk alleen in Duitse en Franse leningen worden belegd.

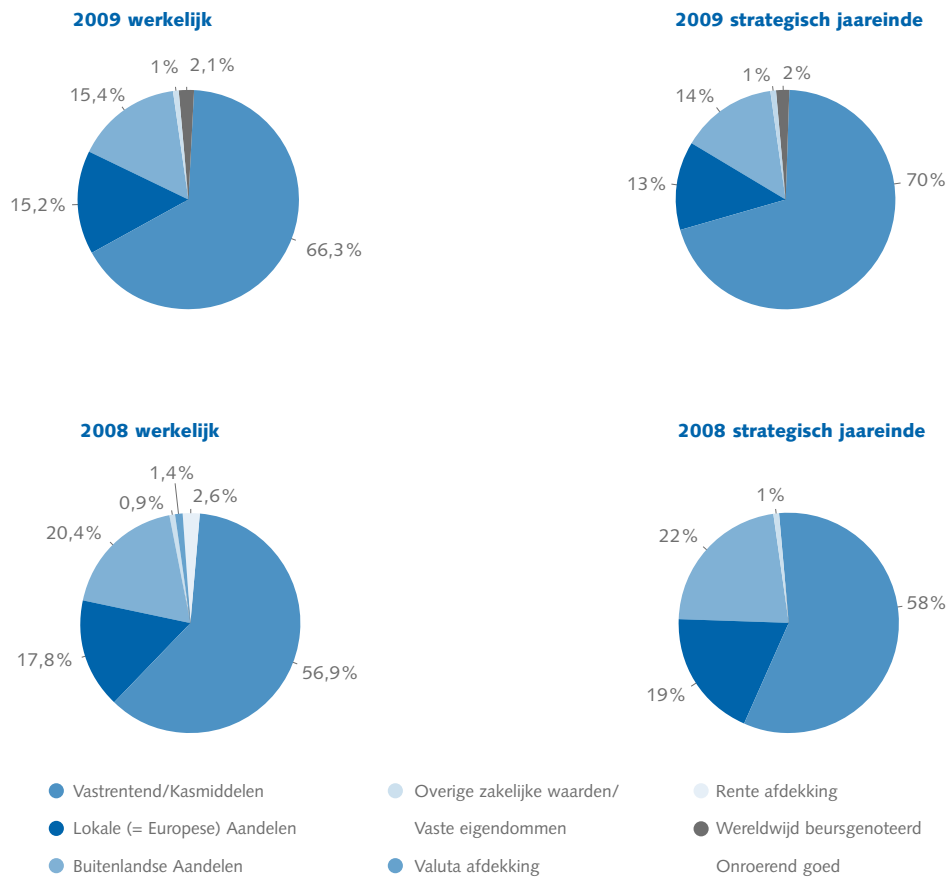
Het bestuur had in 2008 besloten tot een 100% rentehedge van de verplichtingen op de korte termijn en een 120% hedge op de langere termijn. Medio 2009 heeft het bestuur op advies van het DB besloten ook de langere termijn hedge te stellen op 100%. Belangrijke reden hiervoor is het potentiële risico van oplopende inflatie niet te versterken. Het afdekpercentage per jaareinde 2009 was 100% van de verplichtingen.

De ontwikkelingen op de financiële markten zijn voor het bestuur aanleiding geweest tot een fundamentele evaluatie van het beleggingsbeleid. Hier worden de inflatierisico's ook nadrukkelijk in meegenomen.

Het bestuur heeft besloten de bestaande beleggingsmix (70% vastrentende waarden en 30% zakelijke waarden in de vorm van 'buy and hold') hangende de evaluatie te handhaven. De lange termijn strategische mix zoals gedefinieerd in de ABTN is overigens nog steeds van kracht. Deze bestaat uit: 50% vastrentende waarden, 35% aandelen en 15% alternatieve beleggingen.

Binnen de Alternatieve beleggingen wordt o.a. geïnvesteerd in niet-beursgenoteerde ondernemingen en onroerend goed. Verder kan gedacht worden aan beleggingen in bijvoorbeeld grondstoffen. Deze posities worden niet in één keer opgebouwd, maar over een periode van enkele jaren.

Figuur 1 – Feitelijke beleggingsmix ten opzichte van strategisch beleggingsbeleid

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het fonds ziet het als haar taak een verantwoord beleggingsbeleid uit te voeren binnen de kaders van haar fiduciaire verantwoordelijkheid. De wet bepaalt immers dat ten aanzien van het vermogensbeheer de primaire verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur ligt bij het financieel belang van de actieve en inactieve deelnemers.

Het algemeen bestuur vindt het echter van groot belang dat bij het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met zowel financiële als niet-financiële criteria. Onder deze laatste worden vaak verstaan de zogenoemde duurzame factoren natuur & milieu, sociale factoren en governance.

IBM voert als onderneming een actief maatschappelijk- en milieubeleid. Zij schroomt niet hierin trendsettend te zijn. Kenmerkend voor IBM's beleid is de positieve insteek waarbij verbeteringen in maatschappelijke- en milieuaspecten voor de participanten ook in economische voordelen worden uitgedrukt.

Het algemeen bestuur van het fonds wenst met haar duurzaam beleggingsbeleid hierbij aan te sluiten. Daarbij zal het fonds gezien haar omvang niet zozeer trendsetter, maar eerder volger zijn. Voor de criteria wordt daartoe aangesloten bij de UN Global Compact zoals die ook door IBM Corporation zijn onderschreven.⁴

4) Onder de UN Global Compact vallen een aantal wereldwijd erkende verdragen op het gebied van mensenrechten, werkomstandigheden, milieu & ontwikkeling en corruptie.

Vertaald naar beleid betekent dit dat het algemeen bestuur haar positie als aandeelhouder wil gebruiken om processen te beïnvloeden. Zij acht dit zelfs haar plicht in het kader van haar fiduciare verantwoordelijkheid. Doel van het beleid is eraan bij te dragen dat bedrijven op korte en op lange termijn tot betere prestaties zullen komen. Hierbij hoort in de visie van het algemeen bestuur ook dat bedrijven bewust omgaan met duurzame factoren en dit een integraal onderdeel van hun beleid maken.

Samengevat komt het algemeen bestuur tot de volgende uitgangspunten voor een duurzaam beleggingsbeleid:

- het fonds volgt een positieve benadering t.a.v. de problematiek rond duurzaam beleggen
- het fonds is niet trendsettend, maar volgend
- voor criteria wordt aangesloten bij de UN Global Compact
- de duurzaamheidscriteria worden in eerste instantie gericht op direct betrokken bedrijven en/of landen en niet op de toeleveranciers

Deze uitgangspunten worden in de praktijk als volgt ingevuld:

- duurzaamheidscriteria worden betrokken in de selectieprocedure voor en de discussie met en rapportage door vermogensbeheerders
- in het huidige stembeleid voor aandelen zal de weging van duurzaamheidscriteria worden geëvalueerd
- het fonds start een selectieprocedure om zich aan te sluiten bij een derde partij om te komen tot engagement. Bij engagement worden bedrijven rechtstreeks aangesproken op verbetering van afgesproken criteria. Indien het bedrijf onvoldoende reageert op het verbetertraject, is de ultieme stap op termijn uitsluiting.
- onderzocht zal worden in hoeverre duurzame beleggingsproducten aan de portefeuille toegevoegd kunnen worden. Hiervoor geldt uiteraard wel dat deze dienen te voldoen aan de algemene eisen zoals liquiditeit, rendement en risico.

Vermogensbeheer

Beleggingsresultaten DB-pensioenregelingen

Het vermogensbeheer wordt volledig uitgevoerd door externe beheerders. De keuze tussen actief en passief beheer wordt bepaald door een combinatie van risicomangement factoren en de overtuiging dat in een bepaalde markt op lange termijn waarde kan worden toegevoegd door af te wijken van de betreffende index.

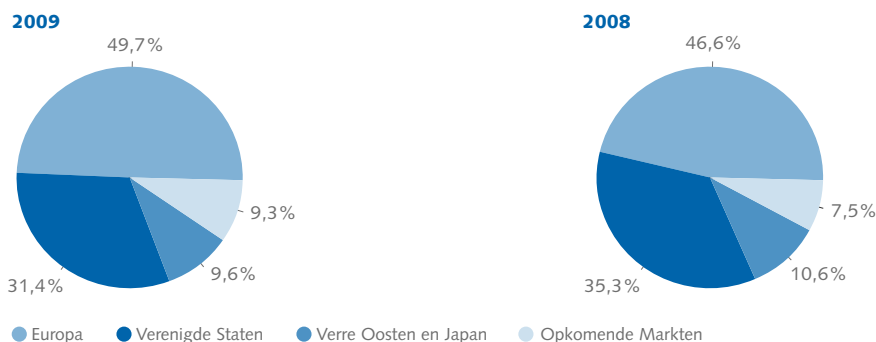
Allocatie van mandaten vindt plaats op basis van strategische overwegingen. Tactische allocaties kunnen uitsluitend worden gemaakt door de vermogensbeheerders binnen de restricties van de mandaten.

Wijziging valuta afdekkingsbeleid DB-pensioenregelingen

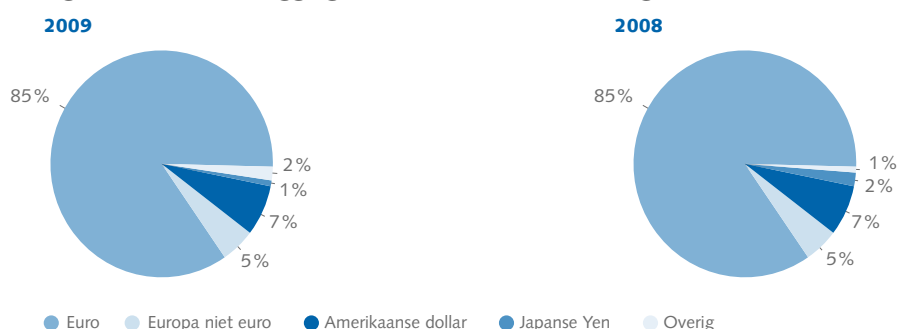
Per begin 2009 is de implementatie van het valuta afdekkingsbeleid gewijzigd. Waar in het verleden over alle verschillende vreemde valuta een bepaald percentage werd afgedekt, worden nu alleen de USD, YEN en UK Pond tot een bepaald percentage afgedekt. De afdekking van deze drie vreemde valuta zorgt ervoor dat aan de voorwaarde van het fonds om maximaal 15% blootstelling aan vreemde valuta af te dekken, wordt voldaan. Reden van deze wijziging is, dat met deze nieuwe methodiek de ongewenste situatie van grote risico's van de USD, YEN en UK Pond wordt weggenomen. Per het einde van 2009 was het aandeel vreemde valuta in de beleggingsportefeuille voor 55% van de totale waarde aan vreemde valuta afgedekt.

Figuur 2 - Geografische spreiding aandelen

Figuur 3 - Totale beleggingen naar valuta (na afdekking van valutarisico's)

Beleggingsfondsen DC-pensioenregeling

Het betreft hier de beleggingsfondsen voor deelnemers aan het Basis- en FlexPensioenreglement waarin door IBM en de deelnemers zelf maandelijks stortingen worden gedaan ter vorming van een DC-kapitaal.

In 2008 zijn alle deelnemers in de DC regeling overgegaan naar nieuw ontwikkelde beleggingsprofielen die administratief beheerd worden door TKP te Groningen. In onderstaand kader wordt beschreven dat het beleggingsrisico wordt afgebouwd naarmate de deelnemers ouder worden. Momenteel zijn er binnen de beleggingsprofielen vijf verschillende verhoudingen tussen aandelen en obligaties aanwezig gebaseerd op leeftijd en risicopreferentie. Ieder beleggingsprofiel is op zichzelf prudent.

Life cycle rendementen 2009

Verhouding aandelen / obligaties	90% / 10%	75% / 25%	50% / 50%	25% / 75%	10% / 90%
Rendement 2009	25,06%	21,37%	15,21%	9,07%	5,4%

De in de beleggingsprofielen onderliggende beleggingsfondsen worden passief beheerd, de rendementen volgen daardoor in belangrijke mate de gehanteerde benchmark. De vermogensbeheerder kan gebruik maken van de mogelijkheid om de effectenportefeuille uit te lenen.

Momenteel wordt gebruik gemaakt van drie beleggingsfondsen, te weten:

- World Fonds, benchmark de MSCI World Index
- EMU Fonds, benchmark de MSCI EMU Index
- Lange EMU Staatsobligaties Fonds, benchmark Merrill Lynch EMU Direct Governments 10+ yr Index

Binnen de aandelen is de verhouding EMU-World 60%-40%.

Voor evaluatie van het DC-beleggingsbeleid wordt van dezelfde uitgangspunten uitgegaan als voor die van het DB-beleggingsbeleid. Bij de uitvoering hiervan moet echter wel rekening worden gehouden met het individuele karakter van DC versus het collectieve van DB. Bovendien is de omvang van het DC-kapitaal veel kleiner dan dat van DB waardoor kosten een grotere rol spelen.

Evaluatie van de bestaande beleggingsprofielen in 2009 heeft geen aanleiding gegeven tot aanpassing hiervan.

Afdekken renterisico DB-pensioenregelingen

Voor het afdekken van het renterisico van de verplichtingen wordt gebruik gemaakt van renteswaps. Het aangaan van deze swap contracten is aan strenge regels gebonden. Deze contracten worden onderhands aangegaan met verschillende tegenpartijen via ISDA contracten. In deze contracten zijn regels opgenomen ten behoeve van risicobeperking. Het fonds maakt hierbij gebruik van dagelijks collateral (onderpand) management en waardebeoordeling, waarbij het collateral alleen mag bestaan uit Europese Staatsobligaties. Om het tegenpartij risico te beperken zijn er ook maximale percentages opgenomen per tegenpartij.

Pensioenen

Samenstelling rechthebbenden

Ultimo 2009 bedroeg het totale aantal actieve deelnemers, gewezen deelnemers en ingegane pensioenen van het fonds 14.853 (zie tabel 1). Daarvan waren 4.358 actieve deelnemers. In het verloop daarvan hebben zich in het verslagjaar geen bijzondere mutaties voorgedaan.

Ultimo 2009 zijn de actieve deelnemers als volgt over de pensioenregelingen te verdelen:

- IBM Pensioenreglement 46 deelnemers*
- FlexPensioenreglement 43 deelnemers*
- BasisPensioenreglement A 834 deelnemers
- BasisPensioenreglement B 2.432 deelnemers
- BasisPensioenreglement C 1.003 deelnemers

* Deelnemers die doorwerken na het bereiken van de normale pensioendatum (60 jaar).

Tabel 1: Bestandsontwikkeling 2009 in aantallen

	Basis C Deelnemers	Overige Deelnemers	Gewezen deelnemers/ partners ¹	Ingegane pensioenen			Totaal 2009	Totaal 2008
				Ouderdoms- pensioen ²	Partner- pensioen	Wezen- pensioen		
Stand per 1 januari	918	3.596	5.971	3.456	933	74	14.948	15.120
Nieuwe toetredingen	174	-	-	-	-	-	174	381
Ontslag met premievrije rechten	-	-205	205	-	-	-	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-	-	-82	-	-	-	-82	-241
Ingang pensioen	-	-29	-133	164	78	9	89	109
Overlijden	-	-7	-27	-97	-29	-	-160	-136
Beëindiging	-	-	-	-	-	-6	-6	-7
Andere oorzaken ³	-89	-	7	-18	-11	1	-110	-278
Stand per 31 december	1.003	3.355	5.941	3.505	971	78	14.853	14.948

1) Waarvan 1.003 polissen voor bijzonder partnerpensioen

2) Er zijn 2 deelnemers met deeltijdpensioen gegaan

3) Bij Basis C deelnemers is verdere specificatie te vinden in tabel 3

Bij premievrije polissen ontbreekt het verloop bij echtscheiding en is daardoor onder 'Andere oorzaken' geplaatst

Bij ingegane pensioenen betreft het voornamelijk afkoop

Tabel 2: Verdeling rechthebbenden naar geslacht per 31 december 2009

	Basis C Deelnemers	Overige Deelnemers	Gewezen deelnemers/ partners	Ingegane pensioenen			Totaal 2009	Totaal 2008
				Ouderdoms- pensioen	Partner- pensioen	Wezen- pensioen		
Mannen	805	2.732	4.167	3.127	29	37	10.897	11.019
Vrouwen	198	623	1.774	378	942	41	3.956	3.929
Stand per 31 december	1.003	3.355	5.941	3.505	971	78	14.853	14.948

Tabel 3: Specificatie bestandsontwikkeling 2009 deelnemers met DC-kapitaal

	Basis C Deelnemers	Overige Deelnemers met DC-kapitaal*	Gewezen deelnemers / partners	Totaal 2009	Totaal 2008
Stand per 1 januari	918	2.672	250	3.840	3.631
Nieuwe toetredingen	174	-	-	174	381
Ontslag met premievrije rechten	-87	-188	275	-	-
Uitgaande waardeoverdrachten	-	-	-30	-30	-167
Aanwending bij verzekeraar	-2	-8	-3	-13	-
Overlijden	-	-5	-1	-6	-5
Afkoop	-	-	-	-	-
Andere oorzaken	-	4	-2	2	-
Stand per 31 december	1.003	2.475	489	3.967	3.840

* Deelnemers B uit het BasisPensioenreglement en FlexPensioenreglement.

Tabel 4: Technische voorzieningen verdeeld naar categorie per 31 december 2009

(alle bedragen x € 1.000)

		2009	2008
Deelnemers			
Actieven en partieel arbeidsongeschikten	475.801		520.869
Volledig arbeidsongeschikten	18.198		20.011
		493.999	540.880
Gewezen deelnemers / partners			
Gewezen deelnemers	173.152		181.754
Bijzonder weduwen- en weduwnaarspensioen inclusief vereveningen	34.529		33.633
		207.681	215.387
Ingegane pensioenen			
Ouderdompensioen inclusief vereveningen	1.397.530		1.454.398
Weduwen- en weduwnaarspensioen	171.331		164.107
Wezenpensioen	2.322		1.670
		1.571.183	1.620.175
Technische voorziening		2.272.863	2.376.442
Voorziening bijzondere toeslagverplichtingen		8.049	12.763
Voorziening conversieverplichtingen		5.451	11.492
Voorziening uitloop risico arbeidsongeschikten		11.370	6.709
Voorziening stamrecht verplichtingen		634	1.288
Voorziening DC-kapitaal		148.086	107.411
Voorziening prudentie sterfte		45.967	
Totaal technische voorzieningen		2.492.420	2.516.105

Ontwikkeling technische voorzieningen

Het totaal van de technische voorzieningen van het fonds per 31 december 2009 bedroeg 2.492 miljoen euro. De ontwikkeling van deze voorzieningen is opgenomen in de toelichting op de balans.

Waardeoverdrachten

Inkomende waardeoverdrachten

In totaal is in 2009 een bedrag van 1,7 miljoen euro aan individuele inkomende waardeoverdrachten in het BasisPensioenreglement verwerkt. Dit bedrag (inclusief interestvergoeding) is geheel toegevoegd aan het Defined Contribution (DC)-kapitaal van de deelnemers.

Uitgaande waardeoverdrachten

Ten behoeve van individuele uitgaande waardeoverdrachten is door het fonds in 2009 een bedrag van 4,9 miljoen euro verwerkt. Dit betrof een bedrag van 1,6 miljoen euro voor de Defined Benefit (DB)-waarde en een bedrag van 3,3 miljoen euro van de Defined Contribution (DC)-waarde.

Met ingang van 1 januari 2008 worden waardeoverdrachten niet langer berekend aan de hand van een vaste rente van 4%, maar op basis van de marktrente. De Pensioenwet schrijft voor dat de marktrente in enig jaar gelijkgesteld wordt aan de rente per 1 oktober van het jaar eraan voorafgaand, zoals die op dat moment gold voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar. Uitgegaan wordt van de maandelijks door DNB gepubliceerde termijnstructuur. Deze staat bekend als de FTK-termijnstructuur en is gebaseerd op de swapcurve. De 25-jaarsrente bedroeg volgens deze termijnstructuur op 1 oktober 2009 4,122% (1 oktober 2008 4,533%).

Financiering

In de uitvoeringsovereenkomst tussen het fonds en IBM is terzake van nieuw op te bouwen pensioenaanspraken een kostendekkende premie opgenomen. Daarnaast is overeengekomen dat IBM een aanvullende premie zal voldoen, indien de financiële situatie van het fonds daar aanleiding toe geeft. Als extra zekerheid is door IBM Corporation een garantie verstrekt. Deze garantie bedraagt \$ 300 miljoen per jaar.

DB-premie

De DB-premie is gebaseerd op marktwaarde en bestaat uit de volgende elementen:

- actuariële kosten ter zake van de jaaropbouw van nominale pensioenaanspraken
- risicopremies ter zake van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen
- opslagen voor excasso, toeslagambitie en solvabiliteit
- uitvoeringskosten van het fonds

In de kostendekkende premie is een opslag voor toeslagambitie opgenomen.

De opslag voor toeslagambitie wordt gebruikt ter versterking van het eigen vermogen, die dient als bron voor voorwaardelijke toeslag. In de kostendekkende premie over het boekjaar 2009 is op grond van de uitvoeringsovereenkomst de opslag voor solvabiliteit in rekening gebracht. Dit in tegenstelling tot boekjaar 2008 waar de opslag voor solvabiliteit niet in rekening was gebracht.

<i>(alle bedragen x € 1.000)</i>	Feitelijke premie 2009	Kostendekkende premie 2009	Feitelijke premie 2008	Kostendekkende premie 2008
Actuariële kosten ter zake van de jaaropbouw van nominale pensioenaanspraken	17.207	17.207	13.685	13.685
Risicopremies nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen	8.160	8.160	10.449	10.449
Opslagen voor excasso en toeslagambitie	11.208	11.208	8.649	8.649
Opslag voor solvabiliteit	3.407	3.433	0	0
Herstellpremies	277.050	0	0	0
Subtotaal	317.032	40.008	32.783	32.783
Uitvoeringskosten fonds	2.466	2.466	3.122	3.122
Kosten SPIN-medewerkers	303	303		
Totaal	319.801	42.805	35.905	35.905

Over het boekjaar 2009 is feitelijk aan IBM de bovenstaande (DB-)premie in rekening gebracht. Daarnaast is de kostendekkende premie weergegeven.

Aanvullende premie

In mei 2009 is de uitvoeringsovereenkomst gewijzigd. Daarom gelden twee verschillende bepalingen gedurende het jaar. De volgende omschrijving gold tot 1 mei 2009:

De aanvullende premie is afhankelijk van de dekkingsgraad van het fonds. Daarbij wordt het aanwezige pensioenvermogen vergeleken met het wettelijk minimaal vereist pensioenvermogen en het vereist pensioenvermogen. Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist pensioenvermogen dan is er sprake van onderdekking, oftewel een dekkingstekort. Bedraagt het aanwezige pensioenvermogen minder dan het vereist pensioenvermogen, dan is er sprake van een reservetekort.

In het geval van een reservetekort (verschil tussen het vereist vermogen en het aanwezige vermogen) wordt 35% van dit tekort als aanvullende premie in rekening gebracht. Indien sprake is van onderdekking dan wordt de aanvullende premie vastgesteld als de hoogste van (i) het verschil tussen het minimaal vereist pensioenvermogen en het aanwezige vermogen of (ii) 35% van het reservetekort.

Daarnaast is bij een dekkinggraad boven de 105% sprake van toetsing aan een vermogensgrens gelijk aan 120% van het minimaal vereist vermogen. Bij overschrijding hiervan bedraagt de aanvullende premie 25% van het verschil tussen dit grensvermogen en het aanwezige pensioenvermogen, tenzij de aanvullende premie uit hoofde van reservetekort meer bedraagt. In dat geval wordt de laatstgenoemde premie in rekening gebracht.

In 2009 heeft IBM aan het fonds € 277 miljoen betaald aan herstellpremies. Hiervan is € 255 miljoen wegens een dekkingstekort en € 22 miljoen wegens een reservetekort.

De volgende omschrijving geldt vanaf 1 mei 2009:

De aanvullende premie is afhankelijk van de dekkinggraad van het fonds aan het eind van een boekjaar. Daarbij wordt het aanwezige pensioenvermogen vergeleken met het wettelijk minimaal vereist pensioenvermogen en het vereist pensioenvermogen. Indien het aanwezige vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist pensioenvermogen dan is er sprake van onderdekking, oftewel een dekkingstekort. Bedraagt het aanwezige pensioenvermogen minder dan het vereist pensioenvermogen, dan is er sprake van een reservetekort.

In het geval van een reservetekort wordt dit tekort in 15 jaar aangevuld. Als sprake is van dekkingstekort, dan wordt dit tekort in drie jaar aangevuld. Dit zijn de wettelijk vastgestelde termijnen. In beide gevallen wordt een aanvullende leningsovereenkomst met IBM aangegaan. De in 2009 ontstane herstellpremies vallen onder de uitvoeringsovereenkomst zoals die gold vóór 1 mei 2009.

Toeslagbeleid fonds

Door de wijziging van de uitvoeringsovereenkomst is ook het toeslagbeleid per 1 mei 2009 aangepast:

Het fonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenaanspraken en reeds ingegane pensioenrechten jaarlijks te verhogen met 75% van de procentuele toename van de consumentenprijsindex – alle huishoudens (CPI) over de periode september van het voorgaande jaar ten opzichte van de CPI van september van het daaraan voorafgaande jaar, zoals gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Deze prijsindex volgt onder andere de prijsstijging van voedingsmiddelen, kleding, huisvesting en vervoer. Op het opgebouwde DC-kapitaal geeft het fonds geen toeslag. De (over)rendementen worden geacht het kapitaal waardevast te houden.

Of het fonds de jaarlijkse toeslag kan verlenen, is afhankelijk van de financiële positie en onder andere de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. De toeslagverlening is bij het fonds op de volgende manier afhankelijk van de dekkingsgraad:

Tot 1 mei 2009 gold de volgende staffel

Bij een dekkingsgraad van:

Gelijk aan of lager dan 105%

Tussen 105% en 120%

120% en hoger

Bedraagt het toeslagpercentage:

0%

Gedeeltelijke toeslagverlening: berekening naar verhouding.

Volledige toeslagverlening (75% van de toename van de CPI) en bij achterstallige toeslagverlening: inhalen totdat over alle jaren 75% van de toename van de CPI is bereikt.

Vanaf 1 mei 2009 geldt de volgende staffel:

Bij een dekkingsgraad van:

Gelijk aan of lager dan 105%

Tussen 105% en 110%

110% en hoger

Bedraagt het toeslagpercentage:

0%

Gedeeltelijke toeslagverlening: berekening naar verhouding.

Volledige toeslagverlening (75% van de toename van de CPI) en bij achterstallige toeslagverlening: inhalen totdat over alle jaren 75% van de toename van de CPI is bereikt.

Of het fonds toeslag verleent, besluit het Algemeen Bestuur jaarlijks in januari. Iedere belanghebbende op wiens pensioen een toeslag van toepassing is, ontvangt hierover van het fonds bericht.

Communicatie

Het jaar 2009 stond in het teken van de financiële crisis, een aantal uitdagende projecten en voorbereidingen voor een aantal veranderingen in de communicatieaanpak in 2010.

Nieuws

In januari 2009 verscheen de eerste editie van de nieuwsbrief SPIN.Actueel. Deze nieuwsflits is ontwikkeld om ad hoc kort nieuws proactief te brengen aan belanghebbenden. In dit geval nieuws over toeslagverlening en een korte terugblik op de financiële markten voor deelnemers met een DC-kapitaal.

In 2009 zijn twee edities van het nieuwsblad SPIN.FO verschenen. In de eerste SPIN.FO was het thema de financiële markten en in het tweede de AOW en toeslag. De nieuwe opzet met een meer thematische aanpak en daarbij horende interviews is positief ontvangen.

Op de website is het laatste nieuws gepubliceerd, zoals over de dekkingsgraad, DC-rendementen, basiscijfers voor 2009, informatie over het toeslagbeleid, de Deelnemersraad-verkiezingen en regelmatige updates in verband met de financiële crisis. Verder is gecommuniceerd over de uitspraak en het hoger beroep in de rechtszaak van de GBC en vijf van haar gepensioneerde leden versus het fonds en IBM.

In december werd IBM in het Financiële Dagblad (FD) negatief in verband gebracht met een onderzoek van AFM over kosten(transparantie) bij DC-regelingen. Deze krant suggereerde dat het fonds relatief hoge kosten in rekening zou brengen bij de DC-deelnemers. Dezelfde dag reageerde het fonds via de website en naar AFM met een mededeling dat de kosteninhouding bij de DC-deelnemers juist relatief erg laag is. Naar aanleiding hiervan heeft het FD een rectificatie geplaatst in de krant.

Om belanghebbenden beter op de hoogte te houden over de gevolgen van de financiële crisis, heeft het fonds in 2009 de stand van de dekkingsgraad maandelijks gemeld via de website. Het was gebruikelijk dit op kwartaalbasis te doen. Daarnaast is op de website gecommuniceerd over het herstelplan, de discussie met IBM over de uitvoeringsovereenkomst en een samenvatting van de uitvoeringsovereenkomst. Ook is in de SPIN.FO aandacht besteed aan de economische ontwikkelingen en de effecten daarvan op het pensioen.

Wettelijk verplichte communicatie

In 2009 is een overzicht van communicatiemiddelen opgesteld waarin alle wettelijk verplichte teksten zijn opgenomen. Eind 2009 voldeed alle procescorrespondentie vanuit het fonds aan de Pensioenwet.

Het toeslagenlabel is in 2009 vastgesteld met behulp van de continuïteitsanalyse. Daar waar dat verplicht was is het toeslagenlabel in de communicatie naar deelnemers opgenomen.

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) is begin juli verstuurd. Ten opzichte van het UPO 2008 is het aantal doelgroepen aan wie het fonds standaard een UPO stuurt, uitgebreid met arbeidsongeschikte deelnemers.

De AFM heeft de startbrief beoordeeld en kwam tot de conclusie dat informatie over de toeslagverlening niet helemaal toereikend was. Dit is aangepast.

Overige activiteiten

Verkiezingen Deelnemersraad

Vanaf juli tot en met december zijn er verkiezingen georganiseerd voor de Deelnemersraad. In de campagne is extra inspanning gestoken in het werven van meer kandidaten onder de werknemers. Dit gebeurde met een postercampagne op diverse IBM-lokaties en een verkiezingswebsite. Dit had effect: negen werknemers en tien pensioengerechtigden hebben zich kandidaat gesteld. Dit was ruim voldoende om de verkiezingen te organiseren.

Uniformiteit & huisstijl

Dit is een project waarbij alle uitgaande communicatie eenduidig en herkenbaar wordt gemaakt op het gebied van huisstijl, opmaak en taalgebruik. In 2009 is dit project verder uitgerold met o.a. workshops over helder communiceren, schrijven voor bestuursleden en medewerkers van het fonds en diverse handleidingen en presentaties om intern draagvlak te creëren. Het project wordt naar verwachting in 2010 afgerond.

Communicatie rondom pensionering

Dit is eind 2009 opgestart. Doel is om de aanstaande pensioengerechtigden goed doordachte pensioenkeuzes te laten maken bij hun pensionering en een helder overzicht te geven van deze keuzes. In 2010 zullen de laatste activiteiten worden afgerond.

Ontwikkeling online communicatie

Eind 2009 is een selectieproces gestart voor een internetbureau. Samen met dit bureau gaat het fonds in 2010 de online communicatie opnieuw vormgeven.

Communicatiebeleid

Gedurende het jaar is gesproken over het maken van plannen voor een verdere ontwikkeling van het communicatiebeleid. Doel hiervan is een beter geïntegreerde communicatieaanpak, effectmeting en het ontwikkelen van een langere termijn visie. Deze onderwerpen worden de komende jaren verder vormgegeven.

Ontwikkelingen na balansdatum

Ontwikkeling van de dekkingsgraad

Het fonds is vanaf december 2009 officieel 'uit herstel'. In de eerste maanden van 2010 is de dekkingsgraad redelijk stabiel gebleven. In de maand mei is de dekkingsgraad licht gedaald naar 121%.

Toeslagverlening in 2010

Het Algemeen Bestuur heeft in januari 2010 vastgesteld dat de dekkingsgraad van het fonds op 31 december 2009 voldeed aan de eisen voor toekenning van een toeslag. Voor de prijsstijgingen in de afgelopen periode gaan de pensioenen met 0,29% omhoog. Deze verhoging is gelijk aan 75% van de stijging van de CPI over de periode september 2008 tot en met september 2009. Deze rekenregel staat beschreven in het pensioenreglement van het fonds. Naast de 0,29% verleent het fonds een inhaaltoeslag van 0,71%.

Tezamen betekent dit een verhoging van de pensioenen per 1 januari 2010 van 1%.

Door de financiële crisis was de dekkingsgraad eind 2008 gedaald tot onder het wettelijke minimum van 105%. Het Algemeen Bestuur besloot toen om de pensioenen niet te verhogen. Had het Algemeen Bestuur dit wel kunnen doen, dan was de toeslag 2,30% geweest (op basis van 75% van de stijging van de CPI over de periode september 2007 tot en met september 2008). Dit percentage is het uitgangspunt voor de inhaaltoeslag. Hoewel de dekkingsgraad ten opzichte van ultimo 2008 aanzienlijk is verbeterd, blijven de economische vooruitzichten onzeker. Daarom is het Algemeen Bestuur nog terughoudend met inhaaltoeslagen. Het Algemeen Bestuur heeft besloten om ongeveer 1/3 van de nog niet toegekende toeslagen in 2010 in te halen. Dit is de hierboven genoemde 0,71%. De rest, 1,59%, kan dus in de toekomst nog worden ingehaald als de dekkingsgraad hoger blijft dan 110%.

Daarnaast worden de opgebouwde pensioenen in de middelloonregelingen (DB) en een aantal bedragen in de pensioenregelingen zoals de franchise en de salarisgrens met hetzelfde percentage verhoogd.

Zelfevaluatie Algemeen Bestuur

In mei 2010 heeft het Algemeen Bestuur zijn eigen functioneren geëvalueerd, zowel van het Algemeen Bestuur als geheel als van de individuele bestuursleden. Het Algemeen Bestuur geeft hiermee invulling aan Principe A13 van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur.

Bij de zelfevaluatie is het fonds ondersteund door een externe partij. Via online vragenlijsten hebben alle bestuursleden vooraf inbreng gegeven, waarbij extra aandacht was voor de werking van de one-tier board. Hierna is door de externe partij een rapport opgesteld. Dit rapport was het startpunt van het gesprek binnen het Algemeen Bestuur over onderwerpen die verbeterd kunnen worden. Bij de zelfevaluatie zijn onderwerpen aan de orde geweest als deskundigheidsontwikkeling, onafhankelijkheid bestuur, taakverdeling en taakuitvoering binnen het bestuur en bestuurseffectiviteit. Bijzondere aandacht was er voor het evalueren van het functioneren van de one-tier board in de praktijk.

Uit de bestuursevaluatie van april 2009 zijn de volgende actiepunten afgehandeld. De profielschetsen voor bestuurders A en B zijn gecompliceerd, de inzichtelijkheid in de belangenafweging bij de besluitvorming van het bestuur is verder vergroot en de rapportage van het dagelijks bestuur aan de A- en B-bestuursleden is aangepast op een manier die beter aansluit bij de verschillende rollen in de one-tier board.

Uit de bestuursevaluatie van mei 2010 zijn enige actiepunten voortgekomen:

1. Verbeteren van de efficiency van de werking van de toezichtsmatrix.
2. Ontwikkelen format voor gericht intern toezicht.
3. Opvolging lopende actiepunten uit zelfevaluatie over 2008 afhandelen. Dit is het samenstellen van een 'inwerkprotocol' en talentontwikkeling voor toekomstige bestuursleden.
4. Nader onderzoek doen naar beleidsvoorbereiding.

Het Algemeen Bestuur zal jaarlijks zijn functioneren evalueren.

Fondsdocumentatie

In maart 2010 heeft het Algemeen Bestuur een nieuwe ABTN vastgesteld. De gehele ABTN is grondig bijgewerkt en gereviseerd qua inhoud en lay-out. Aanleiding hiervoor was het vergroten van de leesbaarheid, het verwerken van resterende opmerkingen van de Deelnemersraad en (formele) aanpassingen in verband met de Pensioenwet en opmerkingen van DNB.

In 2010 zijn het IBM Pensioenreglement en FlexPensioenreglement aangepast aan een aantal wettelijke vereisten van de Pensioenwet. De wijzigingen worden met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2008 doorgevoerd. Uiteraard werd in 2009 reeds uitvoering gegeven aan de wettelijk verplichte wijzigingen naar aanleiding van de Pensioenwet.

Tevens zijn in het BasisPensioenreglement nog enkele aanpassingen verricht.

Mutaties in 2010

Algemeen Bestuur

Op 1 maart 2010 zijn de heren L.H. den Bakker en J. Beima conform het rooster formeel afgetreden als respectievelijk bestuurslid A en bestuurslid B. De heer Den Bakker is door IBM herbenoemd voor het Algemeen Bestuur. De heer Beima is vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Hij is door de Grey Blue Circle voorgedragen voor een nieuwe zittingsperiode. Doordat er zich geen tegenkandidaten hebben gemeld is de heer Beima statutair herbenoemd. De herbenoeming gaat voor beide heren in per 1 maart 2010 en geldt voor een termijn van drie jaar.

Per 10 juni is de heer S. Gerbrandy afgetreden als lid van het Dagelijks Bestuur. Per dezelfde datum treedt de heer C. de Jong toe tot het Dagelijks Bestuur.

Beleggingscommissie

Binnen de beleggingscommissie hebben zich geen mutaties voorgedaan.

Deelnemersraad en Verantwoordingsorgaan

Met ingang van 1 januari 2010 is de deelnemersraad in zijn nieuwe samenstelling aange-treden. Mevrouw E.P.M.J. Pouw en de heer J.W. van Vianen hebben zich niet herkiesbaar gesteld en de heer R.M. Kroonenberg is niet herkozen. Zij zijn opgevolgd door de heren S. Movig, P.P. Strucks, J. Diekmeijer en W. Claassens. De Deelnemersraad bestaat nu uit acht werknemers en zeven pensioengerechtigden.

In het verantwoordingsorgaan hebben de heren A.S. Smit en H.J. van Aerle zich terugge-trokken. Zij zijn opgevolgd door de heren M. Vreeken en W. Claassens.

Geschillencommissie

Per 1 januari 2010 is de heer P.P. Strucks teruggetreden uit de Geschillencommissie in verband met zijn benoeming in de Deelnemersraad. Op voordracht van de Deelnemersraad is de heer J.W. van Vianen per 1 januari 2010 benoemd als lid van de Geschillencommissie.

Amstelveen, 17 juni 2010

Namens het Algemeen Bestuur,

P.N.J. Snoek, voorzitter
J.G.C.M. Wijffels, secretaris

Dagelijks Bestuur,

R. Hommes, directeur
K. Verloop, adjunct-directeur
C. de Jong, manager pensioenen

Jaarrekening 2009

Balans (na verwerking resultaat)

(alle bedragen x € 1.000)

Referentie	ACTIVA	31 december 2009	31 december 2008
A	Beleggingen voor risico pensioenfond		
	- Vastrentende waarden	1.813.963	1.352.905
	- Vastgoedbeleggingen	58.473	0*)
	- Aandelen	850.518	885.996
	- Derivaten	0	63.108
	- Overige Zakelijke Waarden	26.851	20.750
		2.749.805	2.322.759
B	Beleggingen voor risico deelnemers	148.086	107.411
C	Materiële vaste activa	88	147
D	Vorderingen en overlopende activa		
	- Lopende interest en te ontvangen dividenden	32.879	23.335
	- Diverse debiteuren en overige vorderingen	92.827	62.932
		125.706	86.267
E	Liquide Middelen	40.111	61.734
		3.063.796	2.578.318

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

(alle bedragen x € 1.000)

Referentie	PASSIVA	31 december 2009	31 december 2008
F	Reserve		
	- Wettelijke reserve actuariële- en beleggingsrisico's	246.035	323.263
	- Overige reserve	<u>295.946</u>	<u>-277.951</u>
		541.981	45.312
G	Technische voorzieningen		
	- Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds	2.272.863	2.376.442
	- Overige technische voorzieningen	<u>71.471</u>	<u>32.252</u>
		2.344.334	2.408.694
H	Voorzieningen voor risico deelnemers	148.086	107.411
I	Overige schulden en overlopende passiva	29.395	16.901
		<u>3.063.796</u>	<u>2.578.318</u>

Staat van Baten en Lasten

(alle bedragen x € 1.000)

Referentie	BATEN	2009	2008
J	Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	320.300	36.238
K	Premiebijdragen voor risico van deelnemers	21.335	19.522 *)
L	Beleggingsresultaten voor risico van pensioenfondsen	244.791	-575.684
M	Beleggingsresultaten voor risico van deelnemers	22.160	-30.910
N	Overige baten	2.340	2.124
	Totaal baten	610.926	-548.710 *)
	LASTEN		
O	Pensioenuitkeringen	128.555	130.321
P	Pensioenuitvoeringskosten	4.888	5.459 *)
Q	Mutatie technische voorziening voor rekening van het pensioenfonds	-64.360	351.455
	- Pensioenopbouw	16.665	12.443
	- Toeslagverlening	762	20.128
	- Rentetoevoeging	59.311	93.613
	- Onttrekking voor pensioenuitkeringen en excassokosten	-132.006	-133.622
	- Wijziging marktrente	-51.212	355.673
	- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-2.444	-2.686
	- Grondslagwijziging	-572	-7.875
	- Overige mutatie technische voorziening	45.136	13.781
	Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers	40.675	-15.495
	Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	34	72
R	Saldo overdrachten van rechten	3.203	4.963
S	Overige lasten	1.262	1.864
	Totaal lasten	114.257	478.639 *)
	Saldo van baten en lasten	496.669	-1.027.349
	Bestemming van het saldo van baten en lasten		
	Wettelijke reserves (actuariële- en beleggingsrisico's)	-77.228	-162.892
	Overige reserve	573.897	-864.457
	Totaal saldo van baten en lasten	496.669	-1.027.349

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

Kasstroomoverzicht

(alle bedragen x € 1.000)

	2009	2008
Kasstroom uit pensioenuitvoeringsactiviteiten		
Ontvangen premies van werkgever en werknemers	320.300	36.238
Ontvangen premies risico deelnemers	21.335	19.522 *)
Ontvangen waardeoverdrachten	1.736	4.781
Betaalde pensioenuitkeringen	-128.555	-130.321
Betaalde waardeoverdrachten	-4.939	-9.744
Betaalde premies herverzekering	-34	-72
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-4.888	-5.459 *)
	204.955	-85.055
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	72.959	69.308
Verkopen en aflossingen van beleggingen	1.090.961	1.193.533
Aankopen beleggingen	-1.334.687	-1.110.984
Verkopen beleggingen deelnemers DC kapitaal	10.335	68.507
Aankopen beleggingen deelnemers DC kapitaal	-28.841	-83.923
Gerealiseerde valutaresultaten op valuta afdekkingstransacties	1.724	-35.519
Betaalde kosten van vermogenbeheer	-3.493	-5.102
	-191.042	95.820
Andere mutaties		
Mutatie kasstroom debiteuren/crediteuren	-26.931	-13.550
Mutatie kasstroom lopende interest/ontv. dividend	-9.544	-21.490 *)
Overige mutaties	939	271 *)
	-35.536	-34.769
Mutatie liquide middelen	-21.623	-24.004

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover hierna niet anders is aangegeven worden de activa en passiva gewaardeerd op nominale waarde. Materiële vaste activa worden gewaardeerd op de aanschafwaarde minus lineaire afschrijvingen. De bedragen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koersen per balansdatum. Valutaverschillen zijn opgenomen in de staat van baten en lasten.

Vastrentende waarden

Deze worden gewaardeerd op marktwaarde.

Vastgoedbeleggingen

(Indirect) onroerend goed wordt gewaardeerd op marktwaarde.

Aandelen en overige zakelijke waarden

Aan een effectenbeurs genoteerde aandelen worden gewaardeerd op de marktwaarde. De overige zakelijke waarden (private investments) worden gewaardeerd op marktwaarde indien deze beschikbaar is en voorts tegen de kostprijs of netto vermogenswaarde, eventueel verminderd met de te verwachten kosten.

Derivaten

In de balans opgenomen derivaten worden gewaardeerd op marktwaarde.

Wijzigingen in de marktwaarde van een derivaat worden in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin deze wijzigingen zich voordoen, voor zover zij een in de balans verwerkte actief- of passiefpost afdekken.

Beleggingen voor risico deelnemers

De beleggingen voor de DC-deelnemers in de Flex- en BasisPensioenregeling worden gewaardeerd op marktwaarde en zijn voor rekening en risico van de deelnemers.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaat uit gebouw (aanpassingen), apparatuur en inventaris. De afschrijvingstermijn voor het gebouw is tien jaar, voor de apparatuur drie jaar en voor de inventaris vijf jaar.

Wettelijke reserve (actuariële- en beleggingsrisico's)

De omvang van de wettelijke reserve (actuariële- en beleggingsrisico's) wordt gelijkgesteld aan het vereist eigen vermogen, zoals gedefinieerd in het FTK en berekend volgens het in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling voorgeschreven methode. De hoogte van deze reserve wordt in de toelichting op de balans opgenomen en jaarlijks door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

Overige reserve

De overige reserve bestaat uit het verschil tussen de activa van het fonds enerzijds, en de som van de wettelijke reserve (actuariële- en beleggingsrisico's), de technische voorzieningen, de voorziening voor risico deelnemers en overige passiva van het fonds anderzijds.

Technische voorziening

De technische voorziening is gelijk aan de contante waarde van de opgebouwde rechten uit hoofde van de door het fonds vastgestelde reglementen en gedane pensioentoezeggingen c.q. afgesloten pensioenovereenkomsten.

De berekening van de contante waarde geschiedt naar de volgende grondslagen:

Interest

De marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde RTS per 31 december 2009. Het gewogen gemiddelde rentepercentage is 3,8%.

Sterfte

De sterftekansen van mannen zijn ontleend aan de AG generatietafel 2050 Mannen, gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de bevolkingssterfte tussen 2005 en 2050, toegepast met vier jaar leeftijdsterugstelling. De sterftekansen van vrouwen zijn ontleend aan de AG generatietafel 2050 Vrouwen, gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de bevolkingssterfte tussen 2005 en 2050, toegepast met twee jaar leeftijdsterugstelling. Met de hiervoor vermelde leeftijdsterugstellingen wordt aangesloten op het fondspecifieke bestand van actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden.

Gehuwdheid en partnerrelaties

Bij het weduwen-, weduwnaars- en partnerpensioen wordt voor actieven in de IBM Pensioenregeling en de FlexPensioenregeling tot de 60-jarige leeftijd van de man respectievelijk vrouw het systeem onbepaalde vrouw/man toegepast. Voor actieve deelnemers in de BasisPensioenregeling is dit de 65-jarige leeftijd. Voor premievrije rechten is dit de normale pensioenleeftijd van het reglement op grond waarvan deze rechten zijn ontstaan; 60 of 65 jarige leeftijd. De frequenties met betrekking tot gehuwdheid of samenleving worden bepaald op 100%. De mannelijke deelnemers worden geacht een 3 jaar jongere vrouw en de vrouwelijke deelnemers een 3 jaar oudere man te hebben. Na de leeftijd van 65 respectievelijk 60 jaar wordt met de feitelijke burgerlijke staat rekening gehouden.

Leeftijdsbepaling

Leeftijden worden in jaren en maanden bepaald. Bij verzekerden met een aanspraak op uitgesteld ouderdomspensioen is het uitgangspunt dat de leeftijd op de reglementaire pensioendatum wordt gehanteerd en dat de toekomstige duur op maanden naar beneden wordt afgerond. Bij de overige verzekerden is het uitgangspunt dat de geboortedatum wordt verschoven naar de eerste dag van de volgende maand, en dat de leeftijd op gehele maanden naar boven wordt afgerond.

Opslagen

De technische voorziening wordt verhoogd met 1% voor toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening bijzondere toeslagverplichtingen

De voorziening bijzondere toeslagverplichtingen betreft de verplichting tot (onvoorwaardelijke) toeslagverlening ten laste van het fonds op polissen waarvan de nominale verplichting niet bij het fonds berust, maar bij ASR. De maximale cumulatieve toeslag is gesteld op 1,75% per jaar.

Voorziening conversieverplichtingen

De voorziening conversieverplichtingen dekt de kosten voortvloeiend uit de toezegging van (toekomstige) extra stortingen in het DC-kapitaal uit hoofde van de conversie van deelnemers aan het IBM Pensioenreglement naar het FlexPensioenreglement. Met ingang van 1 januari 2007 wordt deze verplichting niet meer in het DC-kapitaal gestort, maar rechtstreeks via het salaris aan de deelnemer uitbetaald.

Voorziening uitloopriscio arbeidsongeschiktheid

Met deze voorziening wordt geanticipeerd op toekomstige verplichtingen uit hoofde van de arbeidsongeschiktheidsregeling. Deze verplichtingen ontstaan tot uiterlijk twee jaar na afsluiting van het boekjaar. De hoogte van de voorziening is gelijk aan de in de laatste twee jaar bij IBM in rekening gebrachte risicopremie ten aanzien van dit risico.

Voorziening prudentie sterfte

De voorziening prudentie sterfte betreft de te verwachten kosten in verband met de toekomstige ontwikkeling van de sterftegrondslagen. Er is in Nederland een discussie gaande over de impact van de ontwikkeling van de stijgende levensverwachting op de waardering van de pensioenvoorzieningen. In algemene zin wordt in dit kader een stijging van de pensioenvoorziening van enige procenten verwacht. Rekening houdend met de specifieke situatie van het fonds en de huidige positieve sterfteresultaten, is vooralsnog een additionele voorziening van 2% van de technische voorzieningen gevormd. In het najaar 2010 zal een gedetailleerd onderzoek naar de specifieke impact voor het fonds worden afgerond. Eventuele verschillen zullen in de jaarrekening 2010 worden verwerkt.

Voorziening stamrechten

De voorziening stamrechten betreft een verplichting uit hoofde van door IBM gestorte koopsommen ten behoeve van stamrechtverplichtingen en wordt berekend naar de grondslagen zoals opgenomen onder de technische voorziening. Deze verplichtingen zijn tijdelijk en dekken een uitkering tot aan de (vervroegde) pensioendatum. De financiering geschiedt via een aparte overeenkomst met IBM.

Voorziening voor risico deelnemers

De voorziening DC-kapitaal deelnemers betreft de verplichtingen uit hoofde van door IBM gestorte premies, waardeoverdrachten en bijdragen van de deelnemers aan het Flex- en BasisPensioenreglement, vermeerderd met het rendement. De tegenwaarde van deze voorziening wordt gevormd door de beleggingen voor risico deelnemers Flex- en BasisPensioen.

Risicoverzekering

Ter zake van het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico heeft het fonds voor de uit te voeren pensioenregelingen een stop-loss verzekering afgesloten. Deze verzekering dekt het risico dat de verplichtingen welke ontstaan als gevolg van sterfte- en/of arbeidsongeschiktheidsgevallen hoger is dan wordt voorzien.

Resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

De pensioenpremie voor het IBM Pensioenreglement, het FlexPensioenreglement, het BasisPensioenreglement en het Arbeidsongeschiktheidspensioenreglement is gebaseerd op de regelgeving in de Pensioenwet ter zake van kostendeekkende premie.

De kostendeekkende premie over 2009 bedroeg € 42,8 miljoen en de feitelijke premie € 319,8 miljoen. De feitelijke premie is inclusief een herstellpremie van € 277,1 miljoen.

De (on)gerealiseerde resultaten op beleggingen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Toelichting op de balans

(alle bedragen x € 1.000)

ACTIVA	Vast-	Vastgoed-	Aandelen	Derivaten	Overige	Totaal	Totaal
	Rentende	beleg-					
	Waarden	gingen			Waarden		
A Mutaties Beleggingen (voor risico pensioenfonds)							
Waarde per 1 januari	1.352.905	0	885.996	63.108	20.750	2.322.759	3.009.679
Aankopen	992.081	60.500	270.076	2.738	9.292	1.334.687	1.110.984
Verkopen/aflossingen	-560.336	-11.593	-482.922	-35.301	-809	-1.090.961	-1.193.533
Waarderingsverschillen	13.319	8.393	377.585	-63.108	-2.397	333.792	-528.336
Verkoopresultaten	15.994	1.173	-200.217	32.563	15	-150.472	-76.035
Waarde per 31 december	1.813.963	58.473	850.518	0	26.851	2.749.805	2.322.759
Kostprijs per 31 december	1.779.821	51.891	1.004.316	0	52.713	2.888.741	2.801.541
						2009	2008
B Mutaties Beleggingen voor risico deelnemers							
Waarde per 1 januari				107.411		122.906	
Aankopen				28.841		83.923	
Verkopen/aflossingen				-10.335		-68.507	
Waarderingsverschillen				22.181		-35.477	
Verkoopresultaten				-12		4.566	
Waarde per 31 december					148.086		107.411
C Materiële vaste activa							
Specificatie van de vaste activa:							
- Boekwaarde per 1 januari				147		158	
- Investerings (gebouw)				2		44	
- Desinvesteringen				0		0	
- Desinvesteringen afschrijvingen				0		0	
- Afschrijvingen gebouw				-58		-51	
- Afschrijvingen inventaris				-3		-4	
Boekwaarde per 31 december					88		147
Cumulatieve afschrijvingen				632		571	
D Lopende interest en te ontvangen dividenden							
Lopende interest / Deposito's				31.493		21.637	
Te ontvangen dividenden				1.386		1.698	
Totaal					32.879		23.335
Diverse debiteuren en andere activa							
Debiteuren en overige vorderingen							
- Beleggingsdebiteuren				5.545		39.112	
- Te vorderen dividendbelasting				995		776	
- Te vorderen van IBM u.h.v. premies				15.691		8.438	
- Te vorderen van IBM u.h.v. leningsovereenkomst				69.485		0	
- Te vorderen van IBM u.h.v. ontslagrechten ¹				0		14.122	
- Overige vorderingen				1.111		484	
					92.827		62.932
E Liquide middelen							
Tegoeden direct opeisbaar				2.327		8.469 *)	
Beleggingsgerelateerde kasmiddelen				37.784		53.265	
Totaal					40.111		61.734

1) Dit betreft een vordering waarvan de laatste aflossing in januari 2009 is ontvangen. Over het uitstaande saldo wordt een rente in rekening gebracht van 4% per jaar. In 2009 is € 0,1 miljoen rente ontvangen en is € 14,1 miljoen afgelost.

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

(alle bedragen x € 1.000)

	2009	2008
PASSIVA		
F Reserve		
Stand per 1 januari	45.312	1.072.661
Uit resultaatbestemming	<u>496.669</u>	-1.027.349
	<u>541.981</u>	<u>45.312</u>
 (Waarvan wettelijke reserve actuariële- en beleggingsrisico's)	 (246.035)	 (323.263)
G Technische voorziening (voor risico pensioen-fonds)		
Stand per 1 januari	2.376.442	2.036.891
Toevoegingen		
- Benodigde premie en koopsommen	16.299	12.082
- Toeslagverlening ingegane en uitgestelde pensioenen	762	20.100
- Interne/externe waardeoverdrachten	-2.444	-2.686
- Interest	59.281	93.483
- Resultaat op sterfte en invalidering	335	2.594
- Invloed wijziging rentetermijnstructuur	-50.549	349.316
- Grondslagwijziging	<u>-572</u>	<u>-7.894</u>
Totaal toevoeging	23.112	466.995
Onttrekkingen		
- Uitkeringen	-129.646	-130.274
- Vrijval uit excasso voorziening	-1.296	-1.303
- Overige mutaties	<u>4.251</u>	<u>4.133</u>
Totaal onttrekking	<u>-126.691</u>	<u>-127.444</u>
Balans per 31 december	<u>2.272.863</u>	<u>2.376.442</u>
Voorziening bijzondere toeslagverplichtingen		
Stand per 1 januari	12.763	6.424
Toevoeging/onttrekkingen ten gunste/ten laste van het resultaat	-4.044	4
Invloed wijziging rentetermijnstructuur	<u>-670</u>	<u>6.335</u>
Balans per 31 december	8.049	12.763
Voorziening conversieverplichtingen		
Stand per 1 januari	11.492	11.163
Toevoeging/onttrekkingen ten gunste/ten laste van het resultaat	-6.041	329
Extra toevoeging	<u>0</u>	<u>0</u>
Balans per 31 december	5.451	11.492
Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid		
Stand per 1 januari	6.709	0
Onttrekking ten laste van het resultaat	<u>4.661</u>	<u>6.709</u>
Balans per 31 december	11.370	6.709

Toelichting op de balans (vervolg)

(alle bedragen x € 1.000)

	2009	2008
PASSIVA (vervolg)		
Voorziening prudentie sterfte		
Stand per 1 januari	0	0
Onttrekking ten laste van het resultaat	45.967	0
Balans per 31 december	45.967	0
Voorziening stamrechten		
Stand per 1 januari	1.288	2.761
Toevoegingen		
- Benodigde premie en koopsommen	366	361
- Toeslagverlening ingegane en uitgestelde pensioenen	0	28
- Interest	30	130
- Resultaat op sterfte en invalidering	7	12
- Invloed wijziging rentetermijnstructuur	7	22
- Grondslagwijziging	0	19
Totaal toevoeging	410	572
Onttrekkingen		
- Uitkeringen	-1.053	-2.025
- Vrijval uit excasso-voorziening	-11	-20
- Overige mutaties	0	0
Totaal onttrekking	-1.064	-2.045
Balans per 31 december	634	1.288
Overige technische voorzieningen	71.471	32.252
H Voorziening voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	107.411	122.905
Toevoegingen		
- Premies en koopsommen	20.220	18.508
- Inkomende waardeoverdrachten	1.736	4.859
- Beleggingsopbrengsten	22.160	-30.910
- Diversen	45	0 *)
Onttrekkingen		
- Uitgaande waardeoverdrachten	-3.301	-7.898
- Beheerskosten	-185	-53
Balans per 31 december	148.086	107.411
I Overige schulden en overlopende passiva		
De specificatie van deze post luidt als volgt:		
- Beleggingscrediteuren	13.419	4.628
- Geliquideerd Persoonlijk Pensioen Kapitaal	147	5.829
- Af te dragen loonheffing en sociale lasten	3.271	3.614
- Te betalen kosten	2.926	2.283
- Derivaten	9.529	0 *)
- Overige schulden	103	547
Totaal	29.395	16.901

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

Afgeleide financiële instrumenten (derivaten)

Algemeen

Beleid en gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) is gedurende het jaar niet wezenlijk gewijzigd. Toestemming voor het gebruik van derivaten ligt nadrukkelijk bij het Algemeen Bestuur. Belangrijkste reden voor het gebruik is het verbeteren van risico-beheersing. Uitgangspunten daarbij zijn onder andere:

- geen hefboomwerking (leverage);
- voorkeur voor beursgenoteerde instrumenten in verband met verhandelbaarheid en onafhankelijke waardering;
- specifieke rapportage die inzicht geeft in de effecten van het gebruik van derivaten.

Onder derivaten worden verstaan overeenkomsten die het fonds gebruikt voor het beheersen van bepaalde risico's, zoals marktrisico (negatieve koersontwikkelingen), kredietrisico en liquiditeitsrisico en waarvan de prijsvorming bepaald wordt door het onderliggende product (aandelen, obligaties, valuta's). Daarnaast worden derivaten ingezet om de portefeuille zo efficiënt mogelijk in te richten.

Gebruik van derivaten

Voorbeelden van derivaten zijn forwards, futures, swaps en opties. In de richtlijnen voor de afzonderlijke vermogensbeheerders geldt als principe dat geen toestemming wordt gegeven voor het aangaan van derivatentransacties. Slechts in specifieke situaties wordt deze toestemming wel gegeven.

Het effect van de aankoop van beursgenoteerde futures is dat wordt geparticipeerd in de waardeontwikkeling van de bijbehorende beleggingscategorie zonder dat werkelijke stukken van die beleggingscategorie worden aangekocht. Futures worden als zodanig aangekocht binnen het 'equitization'-programma, maar ook bij passieve beleggingen. Bij equitization worden kasmiddelen voor de korte termijn geïnvesteerd in termijncontracten (futures) op de aandelen- of obligatiemarkt. Vanwege herschikkingen binnen die portefeuilles zijn (doorgaans beperkte) hoeveelheden kasgeld aanwezig, die tijdelijk worden omgezet in beleggingscategorieën door middel van futures met als doel een beter rendement te behalen.

Bij deelname in beleggingsfondsen is veelal sprake van een minder restrictief derivaten-gebruik, aangezien het meestal niet mogelijk is daartoe specifieke richtlijnen overeen te komen.

Met betrekking tot het Global Strategy Fund (een beleggingsfonds voor wereldwijde vastrentende waarden) zijn specifieke richtlijnen overeengekomen voor het gebruik van derivaten. Deze worden ingezet om op een efficiënte wijze in de waardeontwikkeling van de obligatiemarkt te kunnen participeren.

Het Diversified Global Equity Fund (een beleggingsfonds voor wereldwijde aandelen) maakt gebruik van future en forward contracten. Ook voor het gebruik van deze derivaten zijn specifieke richtlijnen opgesteld.

Specifieke toelichting omtrent risico's

Renterisico

Renterisico betreft de verandering in waarde van financiële activa of passiva door verandering in de rentestand. De vermogensbeheerders van de portefeuille met wereldwijde vastrentende waarden mogen volgens de richtlijnen de duration over- of onderwegen met maximaal twee jaar ten opzichte van de Barclays Global Bond Index. Het mandaat voor lokale vastrentende waarden is passief waardoor het renterisico nagenoeg gelijk is aan de index.

Krediet- en marktrisico

Marktrisico betreft het risico op winst of verlies op financiële instrumenten als gevolg van wijzigingen in de waarderingen van onderliggende marktvariabelen. Onder kredietrisico wordt verstaan het risico op verlies doordat een tegenpartij niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het fonds heeft procedures met betrekking tot het vermogensbeheer die de blootstelling aan het risico van kredietconcentraties bij één marktpartij, alsmede marktrisico's, beperken. Deze procedures worden uitgevoerd in samenhang met de geografische spreiding van de beleggingen.

Valutarisico

Valutarisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutakoersen. Het valutarisico bestaat uit risico verdeeld over vastrentende waarden en aandelen. Bij het mandaat voor wereldwijde vastrentende waarden is het valutarisico volledig afgedekt naar de euro door middel van een afzonderlijk mandaat bij een valutamanager. Het merendeel van de vermogensbeheerders mag zich slechts in beperkte mate met valutabeheer bezig houden. Daarnaast is er een valuta overlay-programma dat gedeeltelijk het valutarisico van de aandelenportefeuille afdekt naar de euro en een extra rendement tracht te maken door actief posities op valuta's in te nemen. Deze afdekking komt tot stand middels het gebruik van één passieve valuta manager en drie actieve managers.

Securities lending

In september 2008 is het volledige Securities Lending programma tot nader order stopgezet naar aanleiding van de onrust op de financiële markten. In april 2008 was reeds besloten geen cash als collateral meer te accepteren voor het Securities Lending programma. Totdat het Securities Lending programma werd stilgezet waren de onderstaande richtlijnen van toepassing.

Maximaal 20% van de totale effectenportefeuille van het fonds mag worden uitgeleend. Dit betekent dat het juridisch eigendom tijdelijk wordt overgedragen maar dat het economische risico bij het fonds blijft. Bij de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen kan uitlening van effecten plaatsvinden door het betreffende fonds.

Voor het uitlenen ontvangt het fonds een vergoeding. Het tegenpartijrisico wordt onder andere beperkt door het verkrijgen van onderpand. Stringente procedures en richtlijnen beperken ook de rente- en operationele risico's.

Global Strategy Fund

De waarde van de door het fonds gehouden units in het Global Strategy Fund bedraagt 292 miljoen euro per eind december 2009. In dit beleggingsfonds wordt belegd in vastrentende waarden van zowel overheden als corporates in de hele wereld. De duration van het Global Strategy Fund per eind december 2009 is gelijk aan de duration van de benchmark, welke 5 jaar is.

Diversified Global Equity Fund en Diversified Emerging Markets Fund

De waarde van de door het fonds gehouden units in het Diversified Global Equity Fund bedraagt 140 miljoen euro per eind december 2009. In dit beleggingsfonds wordt belegd in aandelen wereldwijd (Europa, VS, Japan en Verre Oosten). De waarde van de door het fonds gehouden units in het Diversified Emerging Markets Fund bedraagt 79,7 miljoen euro per eind december 2009. In dit beleggingsfonds wordt belegd in aandelen opkomende markten.

Swap overlay programma

Voor het afdekken van het renterisico van de verplichtingen wordt gebruik gemaakt van renteswaps. Het aangaan van deze swap contracten is aan strenge regels gebonden. Deze contracten worden onderhands aangegaan met verschillende tegenpartijen via ISDA contracten. In deze contracten zijn regels opgenomen ten behoeve van risicobeperking. Het fonds maakt hierbij gebruik van dagelijks collateral (onderpand) management en waardebeoordeling, waarbij het collateral alleen mag bestaan uit Europese Staatsobligaties. Om het tegenpartijrisico te beperken zijn er ook maximale percentages opgenomen per tegenpartij.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en zekerheden

Het totaalbedrag waarover valutarisico wordt gelopen, bedraagt ultimo december 2009 circa 33% van de beleggingsportefeuille. De veruit belangrijkste valuta daarin is de Amerikaanse dollar. Door afdekking is het valutarisico per ultimo 2009 gereduceerd tot circa 15% van de totale beleggingsportefeuille.

De totale netto nominale futures positie ultimo 2009 bedraagt 33,4 miljoen euro. Het netto effect van de futures ultimo 2009 is dat het marktrisico bij de zakelijke waarden met 1,2% en bij vastrentende waarden met 0,9% is toegenomen, er is geen sprake van leverage, de waarde van de futures wordt gedekt door kasmiddelen.

De totale waarde ultimo 2009 van de contracten met betrekking tot futures, forwards en swaps bedraagt nominaal 1,86 miljoen euro. De marktwaarde van deze contracten bedraagt -16,7 miljoen euro.

Onderdeel hiervan zijn renteswaps die het fonds ter afdekking van het renterisico heeft afgesloten, per ultimo december 2009 bedraagt de totale nominale waarde van deze swaps 757 miljoen euro, en de marktwaarde is -9,5 miljoen euro.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(alle bedragen x € 1.000)

BATEN				2009			2008	
J	Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)							
	Werkgeverspremies/koopsommen IBM pensioenregeling			40.285		32.783		
	Herstelpremies inzake dekkingstekort			254.892		0 *)		
	Herstelpremies inzake reservetekort			22.158		0 *)		
	Werkgeverspremie stamrechten			180		291		
	FVP-ontvangsten			319		42		
	Opslag voor uitvoeringskosten			2.466		3.122		
				320.300		36.238		
K	Premiebijdragen voor risico van de deelnemers							
	Werkgeverspremies/koopsommen FlexPensioenregeling			13.894		12.653		
	Deelnemersbijdragen FlexPensioenregeling			6.326		5.855		
	Opslag voor uitvoeringskosten DC kapitaal			1.115		1.014 *)		
				21.335		19.522 *)		
L	Beleggingsresultaten voor risico fonds	Vastrent. waarden	Vastgoed belegg.	Aandelen	Derivaten	Overige zakelijk	Totaal 2009	Totaal 2008
	Directe beleggingsopbrengsten							
	Interest vastrentende waarden/dividenden	5	838	21.864	-3	29	22.733	38.951
	Interest banken/deposito's	50.249	2	772	-914	117	50.226	30.357
		50.254	840	22.636	-917	146	72.959	69.308
	Indirecte beleggingsresultaten							
	Gerealiseerde resultaten	15.994	1.173	-200.407	32.563	15	-150.662	-76.035
	Ongerealiseerde resultaten	13.318	8.393	377.585	-72.637	-2.396	324.263	-528.336
	Valutare resultaten	0	-17	1.966	-230	5	1.724	-35.519
		29.312	9.549	179.144	-40.304	-2.376	175.325	-639.890
	Subtotaal	79.566	10.389	201.780	-41.221	-2.230	248.284	-570.582
	Beleggingskosten	-1.495	-115	-1.620	-150	-113	-3.493	-5.102
	Totaal	78.071	10.274	200.160	-41.371	-2.343	244.791	-575.684
M	Beleggingsresultaten voor risico deelnemer							
	Gerealiseerde resultaten/interest			-21		4.566		
	Ongerealiseerde resultaten			22.181		-35.476		
				22.160		-30.910		
N	Overige baten							
	Overige interest			64		652		
	Overige pensioenbaten			0		4		
	Omzetting kleine DC-kapitalen in DB			44		116		
	Diversen			2.232		1.352		
				2.340		2.124		

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

(alle bedragen x € 1.000)

LASTEN	2009	2008
O Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	114.968	117.911
Nabestaandenpensioen	14.392	13.213
Arbeidsongeschiktheidspensioen	3.013	3.191
Overige Uitkeringen	175	167
	132.548	134.482
Ontvangen WAO-uitkeringen 1)	-3.993	-4.161
	128.555	130.321
P Uitvoerings- en excassokosten		
Salarissen	1.575	1.703
Sociale lasten	94	85
Pensioenlasten	288	52
Overige personeelsgebonden kosten	612	743
Totaal personeelskosten	2.569	2.583
Administratiekosten	1.220	1.120
Bureaunkosten/automatisering	870	1.363
Advies-/controlekosten	1.174	1.406
Overige	248	253
Totaal operationele kosten SPIN	6.081	6.725
Toerekening aan beleggingskosten	-1.193	-1.266
	4.888	5.459 *)
Q Mutatie technische voorziening voor risico van pensioenfondsen		
Pensioenopbouw		
- Technische voorziening	16.299	12.082
- Voorziening stamrechten	366	361
	16.665	12.443
Toeslagverlening en overige toeslagen		
- Technische voorziening	762	20.100
- Voorziening stamrechten	0	28
	762	20.128
Rentetoevoeging		
- Technische voorziening	59.281	93.483
- Voorziening stamrechten	30	130
	59.311	93.613
Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en excassokosten		
- Technische voorziening	-130.942	-131.577
- Voorziening stamrechten	-1.064	-2.045
	-132.006	-133.622

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast

1) Hierbij zijn opgenomen de WAO-ontvangsten van WAO-gerechtigden die een (vervroegd) ouderdomspensioen ontvangen

Toelichting op de staat van baten en lasten (vervolg)

(alle bedragen x € 1.000)

LASTEN	2009	2008
Wijziging marktrente		
- Technische voorziening	-50.549	349.316
- Voorziening bijzondere indexatieverplichtingen	-670	6.335
- Voorziening stamrechten	7	22
	-51.212	355.673
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
- Technische voorziening	-2.444	-2.686
	-2.444	-2.686
Grondslagwijziging		
- Technische voorziening	-572	-7.894
- Voorziening stamrechten	0	19
	-572	-7.875
Overige mutatie technische voorziening		
- Technische voorziening	4.586	6.727
- Voorziening bijzondere indexatieverplichtingen	-4.044	4
- Voorziening conversieverplichtingen	-6.041	329
- Voorziening uitloopriscio arbeidsongeschiktheid	4.661	6.709
- Voorziening prudentie sterfte	45.967	0
- Voorziening stamrechten	7	12
	45.136	13.781
Totaalmutatie technische voorziening	-64.360	351.455
R Saldo overdrachten van rechten		
Uitgaande overdrachten		
- Individuele overdrachten	4.939	9.744
- Collectieve overdrachten	0	0
Inkomende overdrachten		
- Individuele overdrachten	-1.736	-4.781
- Collectieve overdrachten	0	0
	3.203	4.963
S Overige Lasten		
- Overige FlexPensioenlasten	891	502
- Overige interest	353	1.165
- Diversen	18	197
	1.262	1.864

Actuariële analyse

(alle bedragen x € 1.000)

	2009		2008	
	DC kapitaal		DC kapitaal	
1. Rendement				
Beleggingsresultaat	22.160	244.791	-30.910	-575.684
Rentetoevoeging technische voorzieningen		-59.312		-93.613
Rendement DC kapitaal	-22.160		30.910	
Wijziging marktrente (RTS)		51.212		-355.673
Resultaat		236.691		-1.024.970
2. Pensioenopbouw (premie)				
Benodigd voor jaarinkoop + backservice + stamrechten		-16.665		-12.443
Benodigd voor risicopremies AOP		-4.660		-6.709
Benodigd voor risicopremies NP		-3.624		-3.181
Benodigd voor DC kapitaal	-20.220		-18.508	
Ontvangen/betaald (exclusief uitvoeringskosten)	20.220	317.834	18.508	33.116
Resultaat		292.885		10.783
3. Indexering en overige toeslagen				
Toeslagverlening		-762		-20.128
Resultaat		-762		-20.128
4. Onttrekkingen voor pensioen-uitkeringen				
Vrijgevallen uit de voorzieningen (exclusief excassokosten)		130.699		132.299
Uitgekeerd		-128.540		-130.321
Resultaat		2.159		1.978
5. Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten				
Inkomende waardeoverdrachten				
Benodigd voor de voorzieningen		0		-13
Benodigd voor DC kapitaal	-1.736		-4.859	
Ontvangen	1.736	0	4.859	-78
Uitgaande waardeoverdrachten				
Vrijval uit de voorzieningen		2.444		2.699
Vrijval uit DC kapitaal	3.301		7.898	
Overgedragen	-3.301	-1.638	-7.898	-1.846
Resultaat		806		762

(alle bedragen x € 1.000)

	2009		2008	
	DC kapitaal		DC kapitaal	
6. Overige resultaten				
Pensioenuitvoeringskosten				
Vrijgevallen uit voorziening (excassokosten)		1.307		1.323
Ontvangen uit premie	1115	2.466	1014	3.122 *)
Kosten	-1115	<u>-3.773</u>	-1014	<u>-4.445 *)</u>
		0		0
Technische grondslagen				
Resultaat op invalidering				
Benodigd wegens waargenomen arbeidsongeschiktheid		-175		-1.277
Benodigd voor opname voorz. uitloopriscio AO		-4.660		-6.709
Risicopremie AOP		4.660		6.709
Resultaat op sterfte (langlevensrisico)				
Vrijval wegens waargenomen sterfte		26.310		25.049 *)
Onderstelde sterfte		-24.072		-22.177
Resultaat op sterfte (overlijdens- risico)				
Benodigd wegens waargenomen incl. vrijval waargenomen sterfte		-10.664		-12.045 *)
Onderstelde sterfte		8.260		7.843
Beschikbare risicopremie		<u>3.624</u>		<u>3.181</u>
		3.283		574
Divers				
Grondslagwijziging		572		7.875
Betaald aan herverzekering		-34		-72
Opslag toegenomen overlevings- kansen		-45.967		0
Benodigd voor overige technische voorzieningen		8.507		-1.938
Overige mutaties en lasten/baten		-1.471		-2.213
Resultaat		<u>-38.393</u>		<u>3.652</u>
Resultaat DC kapitaal	<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal resultaat		<u>496.669</u>		<u>-1.027.349</u>

*) De cijfers over 2008 zijn voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Overige gegevens

Beloning bestuurders

De totale kosten in 2009 van de bezoldigde bestuurders C bedroegen (in euro):

– salarissen en overige vergoedingen	394.526
– pensioenlasten	66.766
– totaal	461.292

De bestuurders A en B van het fonds bleven het gehele jaar 2009 onbezoldigd.

Vermeldingen ingevolge artikel 96 Pensioenwet

In 2009 zijn door DNB en de AFM geen boetes of dwangsommen aan het fonds opgelegd, noch aanwijzingen gegeven. Ook was geen sprake van het aanstellen van een bewindvoerder.

In 2009 is een korte- en langetermijnherstelplan van toepassing geweest vanwege een dekkings- en reservetekort. Dit herstelplan is per 25 november 2009 beëindigd.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

In de tweede helft van 2009 en de eerste helft van 2010 is er meerdere malen overleg geweest met het Algemeen Bestuur, hetzij het totale bestuur of een afvaardiging van dit bestuur. In het laatste geval waren altijd A, B en C bestuurders aanwezig. Daarnaast hebben wij ook in deze periode veel schriftelijke informatie ontvangen. Hierbij merken wij op dat deze informatie veel uitgebreider was dan voorgaande jaren dat ons nog beter in staat heeft gesteld een oordeel te kunnen vormen over het functioneren van het Algemeen Bestuur. In mei 2010 hebben enige van onze leden gesprekken gevoerd met de certificerend accountant en de waarmede actuaris.

Het Verantwoordingsorgaan (VO) oordeelt positief over het bestuur en over de ontwikkeling van de implementatie van de one-tier board in 2009.

Op grond van de ontvangen informatie komen wij over het verslagjaar tot de volgende onderbouwing van ons oordeel.

Informatievoorziening en overleg

De informatie voorziening kwam net als vorig jaar te laat op gang, waardoor de planning van het VO voor het verslag onnodig onder druk kwam te staan. De kwaliteit van de informatie is sterk verbeterd ten opzichte van 2008, maar door de tijdsdruk is de oordeelvorming niet optimaal geweest.

Het VO zal hierover nog betere afspraken maken en met name in dit verband meer aandacht besteden aan informeel en tijdig overleg.

Intern toezicht

Het VO heeft kunnen vaststellen dat gedurende 2009 een verder invulling is gegeven aan het intern toezicht conform het one-tier board model. Deze vooruitgang is vast te stellen uit de bestuursverslagen en rapportages.

Bij besluiten buiten de formele bestuursvergaderingen om is het intern toezicht minder transparant gerapporteerd en inzichtelijk voor het VO. De mondelinge toelichting van het bestuur bevestigt dat bij deze besluiten de toezichtstaken met de nodige zorgvuldigheid worden uitgevoerd.

Het VO herkent binnen het Algemeen Bestuur een sterk streven naar consensus. Dit resulteert soms in de situatie dat de besluitvorming wordt uitgesteld.

Het VO stelt vast dat de toezichthoudende bestuurders leunen op de deskundigheid die met hen gedeeld wordt door de uitvoerende bestuurders. De toezichthoudende bestuurders zullen in 2010 verder werken aan een verhoging van hun eigen deskundigheid.

Samengevat is het VO tevreden met de vooruitgang en status van het intern toezicht met als aanbeveling een strakkere en tijdige afhandeling van actiepunten en besluiten.

Onafhankelijkheid en evenwichtige belangenbehartiging

Het VO heeft vastgesteld dat besluiten waar de onafhankelijkheid en evenwichtige belangenafweging een rol spelen nu veel beter gemotiveerd zijn dan vorig jaar. Wel zou het VO het toejuichen als de impact van besluiten op de verschillende belangengroepen in de toekomst nog explicieter vastgelegd wordt.

Gezien de ontwikkelingen rond de uitvoeringsovereenkomst en de gevolgen hiervan op de inschatting van het sponsorrisico ondersteunt het VO het besluit van het bestuur voor een minder risicovolle beleggingsmix.

Het VO heeft in het verslag van vorig jaar vastgesteld dat wijzigingen in het beleggingsbeleid te veel tijd in beslag namen. Met de gewenste procesverbeteringen in advisering, besluitvorming en uitvoering van het beleggingsbeleid is in 2009 vooruitgang geboekt. Aandacht voor verdere structurele verbeteringen blijft nodig.

Strategie, beleid en beleidsplan

Het bestuur besteedt voldoende aandacht en tijd aan de door haar in het strategie document vermelde zaken dit ondanks het feit dat er veelal een te groot beroep op de beschikbaarheid van de A en B bestuurders wordt gedaan. Het bestuur dient zich wel te realiseren dat hier een zeker afbreukrisico in zit.

Het VO heeft geconstateerd dat niet alle in het beleidsplan 2009 vermelde onderwerpen zijn afgehandeld. Het VO vindt dit in het licht van de inspanning die moest worden geleverd in een wijziging van de uitvoeringsovereenkomst alleszins begrijpelijk.

Eén bestuurder A en één bestuurder B kunnen samen met bestuurders C over onderwerpen waarvoor ze gemandateerd zijn besluiten nemen. De formele vastlegging van deze mandaten zal in 2010 een punt van aandacht van het VO zijn.

De organisatie en het functioneren van het fonds

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur naar de gehele organisatie heeft gekeken, waarbij een aantal taken extra aandacht hebben gekregen. Deze betreffen o.a. communicatie en administratie (incl. actuariaat) die het bestuur als hoofdprocessen beschouwt en ervoor zorgt dat hier geen lacunes ontstaan.

De interne bezetting en kennis is afdoende doch kwetsbaar. Er is de nodige aandacht besteed aan de opleiding van het personeel om het afbreukrisico van een kleine organisatie zoveel mogelijk te beperken en tevens te kunnen blijven voldoen aan de toenemende eisen die DNB en AFM aan de organisatie stellen. Waar dit niet lukt wordt externe mankracht en kennis aangetrokken.

T.a.v. de deskundigheid van de organisatie hebben wij vastgesteld dat daar de nodige aandacht aan wordt besteed en waar nodig extra cursussen worden gevolgd.

Risico management

Het VO heeft vastgesteld dat gebaseerd op de 'Financial Institutions Risk analysis Method' (FIRM) in 2009 op een gestructureerde wijze invulling is gegeven aan het begrip Risk Management bij SPIN waarbij de 10 risicocategorieën zijn gewaardeerd conform de beoordelingscriteria voor de risico's en de daarbij behorende beheersingsmaatregelen.

Het VO pleit ervoor om zoveel mogelijk gebruik te maken van kwantitatieve normeringen teneinde de transparantie verder te vergroten en waarbij er een onderscheid gemaakt wordt tussen bruto en netto risico's.

Het VO is van mening dat de aanbeveling, zoals verwoord in het Accountantsverslag 2009, om de compliance rapportage te integreren in de risico rapportage, moet worden opgevolgd. Het heeft daarbij de voorkeur dat deze integratie in de tweede helft van 2010 plaatsvindt en dat de rapportage tijdig op kwartaalbasis wordt opgeleverd.

Communicatie

De ontwikkelingen op de financiële markten hebben ook voor communicatie een belangrijke rol gespeeld. Geconstateerd kan worden dat het, in 2008 opgestelde, algemeen communicatie beleidsplan slechts gedeeltelijk gevolgd is en dat andere prioriteiten zijn gesteld.

Positief oordeelt het VO dat naast een aantal processen en generiek gerichte aspecten, zoals helder taalgebruik en uniformiteit in uitgaande communicatie, er expliciet aandacht gegeven is aan het maandelijks communiceren van crisis-gerelateerde informatie, zoals dekkingsgraad en status herstelplan. Ook de positieve bijdrage aan de Deelnemersraadverkiezingen mag niet onvermeld blijven.

Een punt van aandacht en zorg is de SPIN website. In dialoog met de Deelnemersraad zijn er kaders gezet om tot een nieuwe website te komen. Er wordt onderkend dat communicatie zich in toenemende mate heeft ontwikkeld tot een van de kernactiviteiten van een pensioenfonds en ook SPIN ziet communicatie als een speerpunt. Cruciaal hierbij is het hebben van een goed inzicht in wat de deelnemers en pensioengerechtigden (lees klanten) van SPIN op dit gebied verwachten en wensen. Daarnaast zal de aandacht voor communicatie nadrukkelijker in het managementproces moeten worden opgenomen. Het VO zal deze ontwikkelingen in 2010 van nabij volgen.

Uitvoeringsovereenkomst

Het bestuur is afgelopen jaar vrij plotseling geconfronteerd met de gevolgen van de kredietcrisis. De scherpe dalingen van de koersen, samen met de ontwikkeling van de rente, zorgden voor onderdekking. Het VO is verheugd te zien dat de afgesproken bijstortingsverplichting uit de uitvoeringsovereenkomst direct in werking trad; het mechanisme leidde tot een drietal vorderingen die de dekkingsgraad overeind hebben gehouden.

De derde bijstortingsverplichting in 3 maanden tijd is voor IBM wel reden geweest deze bijstorting aan te houden en de uitvoeringsovereenkomst te willen heronderhandelen.

In dit kader valt verder nog op te merken dat de nieuwe uitvoeringsovereenkomst kan leiden tot substantiële vorderingen op de sponsor die uitgesteld betaald mogen worden. Het VO ondersteunt het beleid van het bestuur om het betreffende sponsorisico verder te verminderen. Het VO complimenteert het bestuur met de wijze waarop zij onder zeer moeilijke omstandigheden tot een goed resultaat is gekomen waarbij recht gedaan is aan de belangen van alle betrokkenen.

Reactie van het Algemeen Bestuur

Het bestuur heeft waardering voor de gestructureerde en constructieve wijze waarop het Verantwoordingsorgaan (VO) het verslag over het boekjaar 2009 heeft opgesteld. De hectische ontwikkelingen op de financiële markten waarmee het bestuur werd geconfronteerd, maakten 2009 tot een bijzonder jaar. Het bestuur is dan ook tevreden met het positieve oordeel van het VO over het gevoerde beleid.

Het bestuur herkent zich in het oordeel van het VO en onderkent de in het verslag genoemde aandachtsgebieden. De door het VO genoemde aandachtsgebieden en aanbevelingen zullen nader worden uitgewerkt. Het bestuur bedankt het VO voor de positieve samenwerking gedurende de afgelopen periode.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds IBM Nederland te Amstelveen is aan Mercer Certificering B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2009.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 17 juni 2010

R. van Dam AAG
verbonden aan Mercer Certificering B.V.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit opgenomen jaarrekening 2009 van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de staat van baten en lasten over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de entiteit is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 17 juni 2010

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. R.J.W. Lelieveld RA

Summary of the Annual Report 2009

Contents

General board

Non-executive board

P.N.J. Snoek, Chairman
H.P.J. Joris, Vice-Chairman
J.G.C.M. Wijffels, Secretary
H.M. Kempers, Vice-Secretary
L.H. den Bakker
J. Beima

Executive board

R. Hommes, General Manager
K. Verloop, Deputy General Manager
C. de Jong, Manager Pensions

Preface

Despite a turbulent start, recovery on world wide stock markets during 2009 was strong, due to the exceptional measures taken by monetary authorities. Although the effects of the credit crunch on the real economy are still unknown a certain euphoria has returned in the stock markets. The assessment is that the suffering isn't over yet while recovery is still fragile. The risk that buoyed government spending will spark inflation is still giving reasons for concern.

At the beginning of the year, declining asset value and interest rates resulted in a continuous drop of the coverage ratio. Consequently IBM contributed several recovery payments during first quarter 2009 as per the existing financing agreement. Both frequency and level of these recovery payments resulted in renegotiated terms of an adjusted financing agreement which new contents are widely accepted as well balanced.

The SPIN coverage ratio increased from 102% at year end 2008 to 123% at year end 2009. This is the ultimate result of substantial recovery payments by IBM together with improved stock market performance. The board decision to withhold COLA in line with the pension by-laws also contributed to the recovery. Recovery payments, stock market performance and the missed out COLA were also part of the recovery plan which was submitted to the regulator. Due to a recovery that exceeded expectations, the recovery plan was closed before year end 2009.

Developments in the financial markets in 2008 and beginning 2009, together with the renegotiated financing agreement induced the board to review the fund's investment policy. Following on a major reduction in allocation to equities during 2007 and 2008, the board decided on a further reduction in 2009. While interest rate risk was reduced, diversification within the fixed income portfolio was increased. In 2009 the board initiated a thorough examination of the fund's investment policy. The intention is also to increase the focus on real liabilities.

The downturn in the financial markets was not only limited to SPIN but impacted the pension industry as a whole. Many pension funds were required to draft recovery plans which included a pass over of COLA. The afore-mentioned together with a public debate about the pensionable age of state pensions was reason for Parliament to reconsider the pension topic in various ways. Three committees were set up: to advise the Ministry for Social Affairs on the governance inside pension funds; to advise the Ministry on the existing supervision of pension funds; and to advise the Ministry on the fundamentals of the pension industry as a whole. These committees suggested far-reaching recommendations. A number of them have been addressed to government to decide on. SPIN will study all recommendations and will issue, when needed, an additional set of measures.

The fund's communication efforts have been focussed on developments mentioned above. This resulted in frequent information about the coverage ratio on the website. In addition to the fund's financials, COLA and state pension age have been editorial topics in the fund's magazine SPIN.FO. During the second half of 2009 successful elections took place for new members of the participants council.

In 2008 the association of IBM retirees (Grey Blue Circle - GBC) had instituted legal proceedings concerning the cut down in COLA in 2006. In 2009 this resulted in a verdict in favour of five retirees representing GBC. SPIN has lodged an appeal.

On behalf of the general board I would like to thank all employees and everyone who has contributed to the pension fund in 2009.

Per June 10th, 2010, Mr. S. Gerbrandy resigned as executive board member. Before becoming a board executive in 2007, Mr. Gerbrandy has been a board member on behalf of the IBM employees during eight years. The board wants to express their appreciation for his contribution and dedication during this entire period.

On behalf of the general board,

P.N.J. Snoek, Chairman

Significant Developments

Total return on assets amounted to 9.4% for the year. This performance together with large recovery payments by IBM resulted in a substantial increase in, the coverage rate to 123.1% by the end of 2009.

In January 2009 no conditional COLA was granted to active or to non-active members of the fund. This was due to the low coverage rate as per year end 2008 and has been done in accordance with the regulation as laid down in the pension schemes.

During the year under review the Grey Blue Circle, the association of IBM retirees, continued the legal proceedings in court. After a court meeting early 2009, the cantonal judge ruled in favour of five members representing GBC, in July/August. As the board holds the opinion that this verdict will potentially have far-reaching consequences to all beneficiaries, the fund lodged appeal at the Dutch Court of Justice.

Changes to the financing agreement

Due to the shortage by December 2008 versus legally required coverage levels, SPIN had to submit a recovery plan. The recuperation measures in the plan were in fact part of the recovery contributions specified in the existing financing agreement. Due to the level and frequency of recovery payments, terms of the financing agreement were renegotiated and agreed, which resulted in a revised financing agreement.

Other developments

Due to anticipated changes in mortality tables during 2010 as well as advised by the actuary, the board decided to put in additional prudence of 2% of total liabilities.

As part of the renewed terms in the financing agreement, also COLA policy was adjusted. Limit beyond which full COLA ambition will be applied, changed from a 120% to a 110% coverage ratio.

Developments on the financial markets urged the board to decide on:

1. 100% liability matching
2. Transfer of fund holdings in equity and GSF (WW fixed income portfolio) into listed Real Estate, Corporate bonds en Euro Inflation Linked Bonds

Numbers

Number of participants in the pension schemes (year-end)

	2009	2008	2007	2006	2005
Participants (active employees)	4,358	4,514	4,632	4,713	4,873
Deferred pensions	5,941	5,971	6,167	5,991	5,931
Pensioners	4,554	4,463	4,321	4,155	4,012
	14,853	14,948	15,120	14,859	14,816
Pension payments (x € million)	129	130	130	128	120

Asset Management

General

Total return on assets amounted to 9.43% (including the effect of interest rate hedging) This is 0.16% better than the fund's overall benchmark. Total return has been influenced by the strategic allocation to equity especially. The use of benchmarks facilitates the process of evaluating performance and choices made within various investment portfolios of the fund. The 1-, 3- and 5-year performance figures are reflected in the table below:

	1 year	3 years	5 years
Total return	9.43 %	- 2.37 %	3.34 %
Benchmark return	0.16 %	- 0.63 %	- 0.41 %

Total assets amounted to 2,898 mln euro at the end of year 2009. This was 2,430 mln euro at the end of 2008. All assets are managed by external investment managers on the basis of investment mandates. There are both active and passive mandates; the latter strictly follows the assigned benchmark. IBM has opened pooled investment vehicles for active management on both equity and fixed income securities in which the fund participates.

Investment policy

An ALM model is used to assess long-term effects of investment policy and changes in financial markets in relation to the liabilities of the fund. This model provides insight into the relation between the development of investments and liabilities. Consequences of implemented changes in the strategic asset mix are calculated and analyzed. This has resulted in a better insight in the development of the fund, its liabilities and the interest sensitivity of the fund.

Developments in the financial markets urged the board to decide on further risk reduction which resulted in an asset allocation change into 70% fixed income and 30% equity. In line with advice of the investment advisory board guidelines of investment manager's mandates have been tightened in order to exclude risks attached to investing outside the benchmark. Guidelines also secure that government bonds from Italy and Greece are excluded from the index linked bond mandates.

Alternative investments consist of a.o. investments in non-listed companies. Furthermore this asset class will continue to include investments in real-estate and potentially commodities. It will take several years to build up an allocation in these asset classes.

The long term investment policy of 50% fixed income, 35% equity and 15% alternatives is still in operation. The board, however, has decided to maintain its current asset allocation of 70% fixed income and 30% equity pending the general review of its investment policy.

In 2009 the board decided to alter the long term interest rate hedge ratio from 120% to 100%. Main reason for this adjustment was not to boost the potential negative effects of inflation. Interest rate hedging has been executed using interest swaps. Within the ISDA contracts rules on risk management apply. The fund is using a daily valuation and collateral management process. Collateral taken is limited to government bonds only. Counterparty risk has been reduced by adopting an allocation percentage per counterparty up to a certain maximum.

Within the scope of its fiduciary powers the board considers sustainable (non financial) criteria an important part of its investment policy. The primary goal of it's investment policy remains however, the financial interest of it's beneficiaries. In setting its policy the fund links in with the positive approach of IBM. As part of this approach the fund has decided to start the selection of an engagement provider.

Figure 1 – geographic allocation of equity

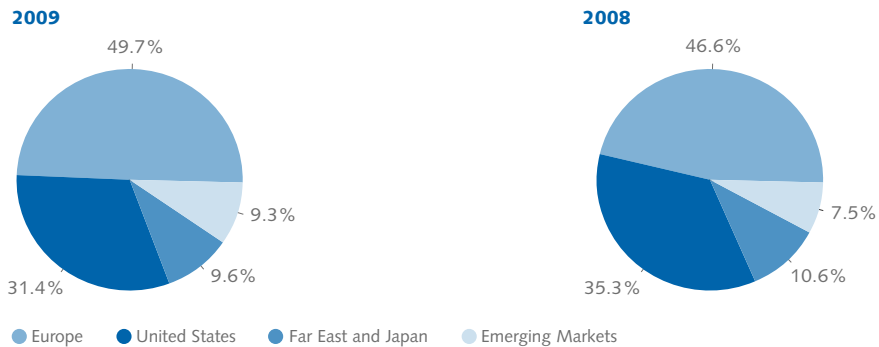
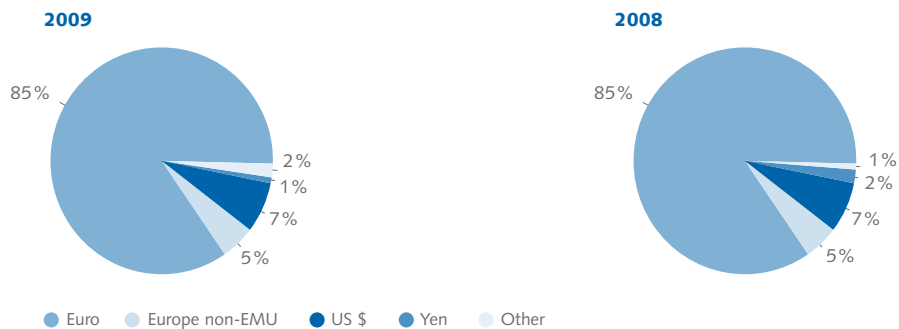

Figure 2 – total investments by currency

Changes Investment Management

DC investment funds

In 2008 investments of all participants in the DC plans moved to newly developed age dependant life cycles. DC mandates are administered by TKP in Groningen. The investment risk is reduced by the advancement of age. The three life cycles each exist of five different asset allocations towards equity and fixed income. These five asset allocations are subject to age and risk appetite. All three life cycles in itself are prudent.

Life cycle rates of return 2009

Allocation equity/ fixed income	90% / 10%	75% / 25%	50% / 50%	25% / 75%	10% / 90%
Return 2009	25.06%	21.37%	15.21%	9.07%	5.4%

The investment funds that support these life cycles are all passive mandates. The asset manager is allowed to lend the underlying securities. Currently three passive mandates exist:

- World fund, benchmark MSCI World index
- EMU fund, benchmark MSCI EMU index
- Long EMU government bonds, benchmark Merrill Lynch EMY direct Governments 10+ yr index.

Within equities the allocation EMU-World amounts to 60%-40%.

Based on review of the existing life cycles in 2009 it was concluded not to make any adjustments.

Balance Sheet

(all figures x € 1,000)

ASSETS	31 December 2009	31 December 2008
Investments		
Fixed Income	1,813,963	1,352,905
Equity		
- Local & Foreign Equity	908,991	885,996
- Derivatives	0	63,108
- Other Equity	26,851	20,750
	<u>935,842</u>	<u>969,854</u>
	2,749,805	2,322,759
Investments members DC-capital	<u>148,086</u>	<u>107,411</u>
Total investments	2,897,891	2,430,170
Accounts receivable and other assets		
Outstanding interest and dividends	32,879	23,335
Accounts receivable and other assets	<u>92,915</u>	<u>63,079</u>
	125,794	86,414
Cash and cash equivalents	<u>40,111</u>	<u>61,734</u>
	3,063,796	2,578,318
LIABILITIES		
Reserves	541,981	45,312
Technical Provisions	<u>2,492,420</u>	<u>2,516,105</u>
Total Pension Reserves	3,034,401	2,561,417
Accounts Payable and Other Liabilities	<u>29,395</u>	<u>16,901</u>
	3,063,796	2,578,318

Statement of income

(all figures x € 1,000)

	2009	2008
INCOME		
Employer and employees contributions	341,635	55,760 *)
Income from investments	244,791	-575,684
Income from investments of DC-capital members	22,160	-30,910
Other income	<u>2,340</u>	<u>2,124</u>
	610,926	-548,710 *)
EXPENSES		
Decrease/Increase of pension liabilities	-23,685	335,960
Re-insurance	34	72
Balance of transfers from and to other pension schemes	3,203	4,963
Pension payments	128,555	130,321
Operating expenses	4,888	5,459 *)
Other expenses	<u>1,262</u>	<u>1,864</u>
	114,257	478,639 *)
Withdrawn from/added to reserves	<u>496,669</u>	<u>-1,027,349</u>

*) The 2008 figures are adjusted for comparison purposes

Basis of Valuation and Results

General

Assets and liabilities are reported at nominal values unless stated differently. Material fixed assets are reported at purchase value, less depreciation (with a maximum of five years). Foreign currency is converted at the exchange rate as per balance sheet date. Currency differences are included in the income statement.

Fixed Income

Bonds are reported at market value. All bonds are exchange listed.

Equity

Listed stocks and indirect real estate are reported at market value. Private investments are reported at market value where available, or otherwise the net asset value will be used (reduced by costs and expenses as necessary). The value can be obtained from recent transactions, independent third parties valuation or intrinsic value.

Derivatives

The financial instruments that are included in the balance sheet are based on market value. The financial instruments which are not included in the balance sheet consist of forward and future contracts to cover currency and interest rate risks and are reported at nominal value. Changes in market value of a derivative are reported in the income statement for the period in which changes occur, so far they cover a processed debit or credit entry in the balance sheet.

DC-capital Investments

The investments for the BasicPension scheme and the DC part of the FlexPension scheme are based on market value and price movement risks are with the participants.

Reserves

The amount of the statutory reserves (for actuarial and investment risks) is equal to the required regulatory own funds as defined in FTK and calculated according to the method laid down in the Pension Act. The other reserves consist of the difference between the assets of the fund on the one side and the total amount of technical provisions, the statutory reserves and the remaining provisions of the fund on the other side.

Technical Provisions

The technical provisions are equal to the cash value of the accumulated rights under the pension schemes and other pension liabilities.

Verklarende woordenlijst

Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) Pensioenfondsen dienen te werken volgens een actuariële en bedrijfstechnische nota. Hierin zijn onder meer de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, omschreven. De ABTN moet in ieder geval een beschrijving bevatten van de financieringsmethode, de wijze van berekening van de bijdragen en van de toereikendheidstoets, alsmede een uiteenzetting van het beleggingsbeleid, een organogram en een mandaatregeling. De ABTN moet aan de toezichthouder DNB worden overgelegd.

Actuariële risico's Risico's verbonden aan de kansstelsels die gebruikt worden bij het fonds. Bijvoorbeeld het risico voor het fonds dat deelnemers veel ouder worden dan verwacht waardoor de pensioenen langer moeten worden uitbetaald.

Asset Liability Management (ALM)-studie Letterlijk: het afstemmen van de beleggingsmix op verplichtingen. Het uitvoeren van een ALM-studie kan een pensioenfonds behulpzaam zijn bij de afstemming van het beleggingsbeleid, de financieringsafspraken, het toeslagbeleid en de pensioenregeling.

Attributie-analyse Toont aan hoe een rendement tot stand is gekomen en waar de sterktes en zwaktes liggen en brengt in kaart welke beslissingen hoeveel hebben bijgedragen aan het rendement. Denk hierbij aan allocatie en selectie bijdrage.

Autoriteit Financiële Markten (AFM) Orgaan dat toezicht houdt op de voorlichting door pensioenfondsen aan (gewezen) deelnemers en gepensioneerden alsmede de zorgplicht van pensioenfondsen bij DC-regelingen met beleggingsvrijheid. Een ander belangrijk onderdeel is het "effectentypische gedragstoezicht", waarbij het erom gaat dat medewerkers van pensioenfondsen zich onthouden van bijvoorbeeld koers manipulatie en misbruik van voorwetenschap bij de handel in effecten voor het fonds en privé. Het gaat hier om het gedragstoezicht. Zie ook DNB.

BasisPensioenregeling Nieuwste pensioenregeling van het fonds die is ingegaan per 1 juni 2006. Deze regeling geldt voor nieuwe deelnemers en deelnemers die geboren zijn op of na 1 januari 1950. De BasisPensioenregeling kent drie groepen deelnemers. Deze worden aangeduid als deelnemers A, deelnemers B en deelnemers C. Zie ook onder het FlexPensioenreglement en IBM Pensioenreglement.

Beleggingsrisico's Risico's verbonden aan beleggen; de verwachte rendementen kunnen in werkelijkheid hoger of lager uitvallen ('rendementen uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst').

Benchmark Een objectieve maatstaf (index) voor het vergelijken van de performance van de beleggingen. Een vaak gebruikte benchmark is de MSCI World Index. Dat staat voor 'Morgan Stanley Capital International'. Dit bedrijf stelt één index samen van verschillende aandelen.

Beschikbare premiereregeling Pensioenregeling waarin de hoogte van het DC-kapitaal afhankelijk is van de krachtens de regeling beschikbare premie en de daarmee te behalen beleggingsopbrengsten.

Beursgenoteerd Effecten die op de beurs verhandelbaar en genoteerd zijn. Zij kennen openbare prijzen en prijsvorming.

Cash equitisation Het tijdelijk in effecten omzetten van binnenkomende contanten waarvoor nog niet een meer specifieke belegging is gevonden. Hierdoor worden in elk geval geen algemene koersstijgingen misgelopen.

Compliance officer Een onafhankelijke (interne) toezichthouder die (actief) toetst of de gedragscode en/of wettelijke regelingen met betrekking tot de koersgevoelige informatie en privé effectentransacties worden nageleefd. De compliance officer heeft een signalerende en corrigerende functie.

Consumentenprijsindexcijfer (CPI) Gewogen mandje van een aantal consumentenprijzen. Dit geeft de ontwikkeling van de consumentenprijzen aan. Het CPI wordt maandelijks berekend en gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Continuïteitsanalyse Analyse in het kader van het Financieel Toetsingskader waarbij de financiële opzet en positie van het fonds voor de lange termijn wordt beoordeeld. Bij de continuïteitsanalyse wordt onder andere rekening gehouden met toekomstige pensioenopbouw en premie-inkomsten. Ook andere variabelen zoals het beleggingsbeleid en het bijbehorende risicomanagement, het toeslagen- en winstdelingsbeleid worden hierin betrokken.

DC-Kapitaal deelnemers Het bedrag dat deelnemers hebben opgebouwd in de DC-regeling van het FlexPensioenreglement en het BasisPensioenreglement.

DNB (De Nederlandsche Bank) Orgaan dat toezicht houdt op financiële instellingen waaronder banken, pensioenfondsen en verzekeraars. Het gaat hier om het bedrijfseconomische toezicht ("prudentieel toezicht") en het materieel toezicht. Het materieel toezicht is gericht op alle normen uit de Pensioenwet die geen onderdeel uitmaken van het gedrags- of prudentieel toezicht. Zie ook AFM.

Defined Benefit (DB) Pensioenregeling waarbij de hoogte van de uitkering van het pensioen vaststaat en de pensioenpremies niet vaststaan.

Defined Contribution (DC) Pensioenregeling waarbij de pensioenpremies vaststaan en de hoogte van de uitkering van het pensioen niet vaststaat.

Dekkingsgraad De verhouding tussen enerzijds de contante waarde van de op dat moment geldende reglementaire pensioenaanspraken en anderzijds het aanwezige pensioenvermogen. Het aanwezige pensioenvermogen is de som van de contante waarde van pensioenaanspraken die op dat moment zijn gefinancierd, en de eventuele wettelijke en overige reserve.

Dekkingstekort Situatie dat de middelen van het fonds niet langer toereikend zijn om de technische voorziening en de reserve voor algemene risico's te dekken. Hiervan is sprake indien de dekkingsgraad van een fonds lager is dan 105%.

Derivaten Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijv. een aandeel), een referentieprijis of een index (bijv. de AEX-index). De hoofdvormen van derivaten zijn opties, futures contracten, forward contracten en swaps.

Direct rendement De jaarlijkse opbrengsten op effecten; bij aandelen: dividendrendement; bij vastrentende waarden: couponrendement.

Deskundigheidsmatrix De matrix waarin wordt aangegeven op welke deskundigheidsgebieden (relevante wet- en regelgeving, pensioenreglementen en –soorten, besturen van een organisatie, actuariële aspecten van pensioen en vermogensbeheer, administratieve organisatie en interne controle, uitbesteding en communicatie) de bestuursleden beschikken over de wettelijk vereiste deskundigheid.

Dividend Winstuitkering die door een bedrijf wordt uitgekeerd aan haar aandeelhouders.

Duration Hiermee wordt de koersgevoeligheid van een bepaalde vastrentende waarde voor veranderingen in de rentestand aangegeven. Een duration van vijf jaar voor vastrentende waarden geeft aan dat bij een stijging (c.q. daling) van de rentestand met 1%-punt, de koers van de vastrentende waarden met 5%-punten daalt (c.q. stijgt).

Financieel Toetsingskader (FTK) Een samenstel van regels waarop pensioenfondsen hun financieel beleid moeten baseren. Het gaat er daarbij om dat zij voldoende financiële middelen hebben om hun verplichtingen op korte en lange termijn te kunnen nakomen, onder andere door het houden van voldoende financiële buffers. Het FTK is ingevoerd per 1 januari 2007 en maakt onderdeel uit van de Pensioenwet.

FlexPensioenreglement De tweede pensioenregeling van het fonds. In deze regeling worden sinds 1 juni 2006 geen nieuwe deelnemers opgenomen. Deze regeling geldt voor deelnemers die bij IBM in dienst zijn gekomen na 30 april 1998 en die geboren zijn voor 1 januari 1950. Zie ook onder het IBM Pensioenreglement en het BasisPensioenreglement.

Forwards Contracten die de verplichting inhouden om geldbedragen in verschillende valuta op een vooraf bepaalde toekomstige datum uit te wisselen tegen een vooraf overeengekomen prijs. Een forward contract wordt tussen partijen afgesloten zonder tussenkomst van een beurs.

Futures Zie Forwards, met vooral dit verschil dat deze contracten uitsluitend worden verhandeld op een beurs.

GOR De Groepsondernemingsraad van IBM.

IBM Pensioenreglement De eerste pensioenregeling van het fonds. Deze eind-loonregeling geldt voor deelnemers die in dienst van IBM zijn gekomen vóór 30 april 1998 en zijn geboren vóór 1950. Zie ook onder het Flexpensioenreglement en BasisPensioenreglement.

Index Een mandje bestaande uit aandelen, vastrentende waarden of een andere vermogenscategorie. Een index kan de waardeontwikkeling van een specifieke vermogenscategorie aangeven. Bekende voorbeelden van (aandelen)indices zijn de AEX en de Dow Jones.

Interest Vergoeding (in percentage) voor het uitlenen van geld, ofwel rente.

Kapitaalmarktrente De rente die vergoed wordt op leningen met een resterende looptijd van langer dan twee jaar.

Kortetermijnherstelplan Plan van aanpak gericht op het herstel van een dekkingstekort bij een pensioenfonds. Binnen twee maanden na het ontstaan van de situatie van onderdekking dient het Algemeen Bestuur van het fonds een herstelplan bij DNB te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat het dekkingsstekort binnen drie jaar is beëindigd (tijdelijk verlengd tot vijf jaar).

Kredietrisico Het risico dat de crediteur loopt bij het uitlenen van geld.

Langetermijnherstelplan Plan van aanpak gericht op het herstel van een reservetekort bij een pensioenfonds. Binnen drie maanden na het ontstaan van een reservetekort dient het Algemeen Bestuur van het fonds een herstelplan bij DNB te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat het reservetekort binnen 15 jaar is beëindigd.

Mandaat Het mandaat vermogensbeheer, ook wel beleggingsrichtlijnen of beleggingsinstructie genoemd, bevat de beleggingstechnische afspraken over het beheer van het vermogen. Het mandaat wordt vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur en bevat alle restricties waarbinnen een vermogensbeheerder mag beleggen.

Middelloonregeling Pensioenregeling waarin de hoogte van het (behaalbare) ouderdomspensioen is gebaseerd op de gemiddelde pensioengrondslag die tijdens het deelnemerschap aan de pensioenregeling heeft gegolden.

Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) Het minimumbedrag van het bij wijze van buffer aangehouden eigen vermogen. In het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen zijn nadere regels gesteld voor de bepaling van het minimaal vereist eigen vermogen. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt voor het fonds 5% van de technische voorziening (dus een dekkinggraad van 105%). Het een en ander niet te verwarren met het vereist eigen vermogen.

Nabestaandenpensioen Verzamelnaam voor pensioen dat is geregeld voor weduwen, weduwnaars, partners en wezen als de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde komt te overlijden.

Niet-beursgenoteerd Effecten die niet op de beurs verhandelbaar zijn, maar slechts onderling. Ze kennen geen openbare prijzen of prijsvorming.

One-tier model Een bestuursvorm waarbij er binnen het bestuursorgaan onderscheid wordt gemaakt tussen bestuurders die zijn belast met de uitvoerende werkzaamheden en bestuurders die zijn belast met het toezicht op die werkzaamheden en op de algemene beleidsvorming. Het toezicht wordt in dit – uit het Angelsaksische recht afkomstige – stelsel derhalve vormgegeven binnen één bestuursorgaan. De systematiek van een one tier model kan volgens de 'Principes voor goed pensioenfondsenbestuur' bij een pensioenfonds worden ingevuld door de verschillende taken en bevoegdheden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur vast te leggen.

Opties Contracten die de koper het recht geven om op een bepaald tijdstip (Europese optie) of tot en met een bepaald tijdstip (Amerikaanse optie) tegen een vooraf vastgestelde prijs de onderliggende waarden (bijvoorbeeld aandelen of obligaties) te kopen (call-optie) of verkopen (put-optie).

Passief vermogensbeheer Beleggingsbeleid waarbij ervoor wordt gekozen om de (benchmark-)index te volgen. Het rendement van dit beleid zal dus altijd zeer dicht bij het benchmarkrendement liggen: nooit wezenlijk hoger, maar ook nooit wezenlijk lager.

Pensioenovereenkomst De arbeidsvoorwaardelijke afspraken tussen de werkgever en de werknemer(s) over pensioen. De pensioenovereenkomst kan het karakter van een uitkeringsovereenkomst een kapitaalovereenkomst of een premieovereenkomst hebben. Het begrip pensioenovereenkomst heeft in de Pensioenwet het begrip pensioentoezegging vervangen.

Pensioenvermogen De reserve van het fonds vermeerderd met de technische voorzieningen.

Pensioenverplichtingen De verplichtingen om op een vooraf afgesproken pensioendatum een pensioen uit te keren.

Pensioenwet Wet die op 1 januari 2007 in werking is getreden. Het doel van de wet is de waarborging van pensioenovereenkomsten. De wet is van toepassing op pensioenovereenkomsten gesloten tussen een werkgever en zijn werknemer(s). Tevens worden regels gesteld voor uitvoeringsovereenkomsten, pensioenuitvoerders, het FTK en de toezichthouders.

Pooling Samenvoegen van verschillende deelportefeuilles van beleggingen.

Principes voor goed pensioenfondsenbestuur Het geheel van regels om een pensioenfonds goed te kunnen besturen. De Stichting van de Arbeid heeft eind 2005 aanbevelingen gedaan voor Principes voor goed pensioenfondsenbestuur. Deze Principes zijn uiteindelijk in de Pensioenwet verankerd.

Profielwijzer De Profielwijzer staat op de speciale website van het fonds over profielbeleggen. Met deze tool kunnen deelnemers nagaan welk beleggingsprofiel het best bij hen past en kunnen keuzes voor een profiel online worden doorgegeven aan het fonds. Ook switchen van beleggingsprofiel dienst plaats te vinden via de Profielwijzer.

Relatief Rendement Vergelijking van het behaalde rendement en het rendement van de benchmark.

Rendement Het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds of vermogensbeheerder behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen. Vaak wordt dit gemeten ten opzichte van een index: de benchmark.

Rentetermijnstructuur De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een 'normale' rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Bij het uitlenen van geld voor een langere periode, is de vereiste vergoeding normaliter hoger dan bij een lening voor een korte termijn.

Reservetekort Situatie dat de middelen van het fonds ontoereikend zijn om naast de technische voorziening en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken. Bij welke dekkingsgraad sprake is van een reservetekort verschilt per pensioenfonds.

SAR 97,5% Het vermogen waarbij het fonds over één jaar met een zekerheid van 97,5 procent meer bezittingen heeft dan verplichtingen, waar de SAR 97,5% betrekking op heeft. De hoogte van de SAR 97,5% is afhankelijk van het beleggingsrisicoprofiel van het fonds.

SAR 99% Zie SAR 97,5%. Een grotere mate van zekerheid vereist een groter vermogen.

Slaper Een ex-werknemer die bij beëindiging van zijn dienstverband zijn pensioen bij het fonds heeft achtergelaten. In pensioenjargon heet zo'n ex-werknemer een 'slaper'. Slapers hoeven geen premies meer te betalen.

Solvabiliteitsopslag De solvabiliteitsopslag is het percentage dat gelijk is aan het vereist eigen vermogen gedeeld door de technische voorzieningen, dat gold aan het eind van het voorgaande kalenderjaar. De solvabiliteitsopslag wordt gebruikt in de bepaling van de kostendekkende premie voor het nieuwe jaar.

Strategische beleggingsmix De lange termijn verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën (aandelen, vastrentende waarden, onroerend goed). Deze verdeling wordt veelal gebaseerd op een ALM-studie.

Swaps Contracten die de verplichting inhouden tot uitwisseling van geldstromen gedurende een bepaalde periode en volgens bepaalde condities. De meest voorkomende zijn renteswaps, waarbij een variabele (korte) rente gewisseld wordt met een vaste (lange) rente.

Technische voorziening Voorziening voor toekomstige pensioenverplichtingen van een pensioenfonds.

Toeslag Verhoging van ingegane pensioenen (na pensioeningang) en/of (premienvrije) pensioenaanspraken (voor pensioeningang) met een percentage dat gelijk is aan een indexcijfer. Voor de inwerkingtreding van de Pensioenwet werd veelal de term indexatie gebruikt. Als indexcijfer worden vaak het CPI of indexcijfers van CAO-lonen gehanteerd. Het Centraal Bureau voor Statistiek stelt deze indexcijfers samen.

Uitvoeringsovereenkomst Overeenkomst tussen de werkgever en de pensioenuitvoerder omtrent de uitvoering en financiering van de pensioenovereenkomst bij de pensioenuitvoerder.

Valuta-afdekking Het afdekken van valutarisico's (fluctuaties van vreemde valutakoersen ten opzichte van de euro) door middel van het afsluiten van valutatermijntransacties.

Valuta manager Persoon die verantwoordelijk is voor het in de gaten houden van de ontvankelijkheid van het fonds voor valuta schommelingen.

Valutarisico Koersrisico dat een belegger loopt door te beleggen in (effecten die noteren in) vreemde valuta.

Valutatermijntransacties Transacties in termijncontracten op de valutamarkten met als doel het valutarisico af te dekken.

Vastrentende waarden Verzamelnaam voor beleggingen waarop in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt. Voorbeelden van vastrentende waarden zijn obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen. Deze beleggingen worden ook wel als risicomijdend aangeduid.

Vereist eigen vermogen (VEV) Het eigen vermogen dat behoort bij de zogenoemde evenwichtssituatie van een pensioenfonds. In de evenwichtssituatie is het eigen vermogen zodanig dat het fonds over één jaar met een zekerheid van 97,5 procent meer bezittingen heeft dan verplichtingen. De hoogte van het vereist eigen vermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het fonds.

Vermogensbeheer Professioneel beheer van vermogens voor organisaties zoals pensioenfonds, verzekeringsmaatschappijen en/of vermogende particulieren. Vermogensbeheerders zijn vaak onderdeel van een bank dan wel financiële instelling, maar kunnen ook een onafhankelijke organisatie zijn.

Waardeoverdracht (inkomend, uitgaand, collectief, individueel) Het overdragen van de contante waarde van pensioenaanspraken om pensioenverlies te beperken wanneer een werknemer van pensioenregeling wisselt. Pensioenaanspraken worden daartoe afgekocht door de instelling die de pensioenregeling van de oude werkgever uitvoert en de overdrachtswaarde wordt vervolgens rechtstreeks overgedragen aan de instelling die de pensioenregeling van de nieuwe werkgever uitvoert. De werknemer koopt daarmee bij die instelling pensioenaanspraken in.

Zorgplicht Op grond van de Pensioenwet heeft het fonds een adviesplicht indien de deelnemer bij DC-pensioenbeleggingen in meer of mindere mate zelf beleggingsvrijheid heeft. Het fonds stelt in dat geval een klant- en risicoprofiel op en moet vervolgens, op basis van het klant- en risicoprofiel, adviseren over de spreiding van de beleggingen in relatie tot de duur van de periode tot de pensioendatum. Meer algemeen omvat de zorgplicht al hetgeen een goed huisvader betaamt. Dit houdt in dat de zorgplicht ook kan betekenen dat de pensioenuitvoerder de beleggingsvrijheden van de deelnemer beperkt. Om te voldoen aan de zorgplicht heeft het fonds drie beleggingsprofielen ontwikkeld waaruit deelnemers kunnen kiezen.

Mixed Sources

Productgroep uit goed beheerde bossen, gecontroleerde bronnen en gerecycled materiaal

Cert no. SGS-COC-005302

www.fsc.org

©1996 Forest Stewardship Council

Dit jaarverslag is zo milieuvriendelijk mogelijk tot stand gekomen. Gedrukt met biologische inkt op duurzaam vervaardigd papier.

Colofon

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland
Postbus 342
1180 AH Amstelveen
Nederland
T 020 347 27 27
F 020 640 99 74
www.pensioenfonds-ibm.nl

Ontwerp
www.neondesign.nl

Druk
Drukkerij WC den Ouden bv, Amsterdam

Colophon

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland (official name)
P.O. Box 342
1180 AH Amstelveen
The Netherlands
T +31 20 347 27 27
F +31 20 640 99 74
www.pensioenfonds-ibm.nl

Design
www.neondesign.nl

Print
Drukkerij WC den Ouden bv, Amsterdam

